

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
TIMIȘOARA, I. Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 28—10

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per. 934/1938
Trib. Timișoara
Redactor resp. Dr. VÁRNAY ELEMÉR

VI. György király várja Öfelségét a londoni pályaudvaron

Összeállították az uralkodó és a trónörökös londoni látogatásának programját

București, november 11. Ugy Franciaországban, mint Angliában, minden közhírszűret megtekintették Öfelsége, II. Carol király és Mihai trónörökös megérkezését. A részletes programot kidolgozták, amit megküldöttek a bucurestii udvarnagyi hivatalnak és ennek közlése nyomán belenti hivatalosan a propagandabüro minisztérium:

Az uralkodó a trónörökösrel és kíséretével november 15-én érkezik a franciaországi Boulogneba, ahol már várakozik rá a Syck nevű angol torpedóromboló. A király felszáll a torpedórombolóra és elindul az angiai Dower kikötő felé. A hadihajót az Antilop és az Auchates nevű páncélosok kísérik. Dowerben a királyi vendéget a kenti herceg, VI. György angol király öccse és Grigorcea Bazil londoni román követ várják. Öfelsége Mihai nagyvajdával és kíséretével azonnal felszáll a reá váró angol udvari különvonatra, ahol az ebédet is felszolgálják. November 15-én, délután 3 órakor érkezik a különvonat a londoni Victoria pályaudvarra, ahol

a magas vendégeket VI. György angol király, a glouchesteri herceg, Chamberlain miniszterelnök élén a kormány tagjai,

Ghica meghatalmazott miniszter vezetésével a londoni román követség teljes személyzete, to-

vább a román kolónia tagjai várják. A pályaudvarról a két uralkodó a trónörökösrel együtt pompás udvari díszhintóban a Buckingham-palotába hajt, ahol Erzsébet királyné és a királyi család tagjai fogadják a vendégeket. Délután 5 órakor Carol király fiával meglátogatja a Marlborough kastélyban Mary özvegy anyakirálynét, 5 óra 45 perckor pedig az uralkodó a Saint James palotába megy, ahol London város tanácsa és a Westminster városrész tanácsosai fogadják és üdvözlők hivatalosan. Este 8 óra 30 perckor a Buckingham palotában

diszvacsera lesz a király és a trónörökös tiszteletére.

A londoni tartózkodás további programja a következő:

November 16. Déli 12 óra 25 perckor Öfelsége, II. Carol király és Mihai nagyvajda a Guilde Hallba látogat, ahol London főpolgármestere, a lordmayor diszzebédet ad a magas vendégek tiszteletére. Délután 16 óra 30 perckor a Belgrawe Squaren levő román követségi palotában fogadás lesz, este 20 óra 30 perckor pedig

uralkodónk diszzebédet ad az angol királyi pár és a királyi család tagjainak tiszteletére.

A diszzebédén résztvesz Chamberlain miniszterelnök is. Este 22 óra 30 perckor a Buckingham palotában Öfelsége, II. Carol király és Mihai nagyvajda tiszteletére disz fogadás lesz.

November 17. Öfelsége, II. Carol király és Mihai nagyvajda résztvesz a katonai egységek, a repülő és motorososztagok diszszemléjén Odhamban és Aldershorton, ahol ebéd lesz tiszteletükre. Este 20 óra 30 perckor a külügyi hivatal ad diszzebédet a királyi vendégek tiszteletére.

November 18. Dél előtt 11 órakor Öfelsége II. Carol király és Mihai nagyvajda ugyanolyan ceremóniák között, mint ahogyan megérkeztek, elutaznak Londonból

A török köztársaság új elnököt választott

A nemzetgyűlés választása az inonüi győztesre: Izmet basára esett.
A miniszterelnök ismét Bayar lett

Ankarában temetik el Kemált

ANKARA, november 11. A nemzetgyűlés egyhanguan Izmet Inonüt választotta meg a török köztársaság elnökévé. A török kormány lemondott. Izmet Inonü elnök felkérte Bayart, hogy az ügyeket lássa el továbbra is és megbizta az új kormányalakítással.

A választás eredményének kihirdetése után Izmet Inonü tábornokot a nemzetgyűlés ülésstermébe vezették, ahol letette a hivatali esküt. Ezután nagyobb beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a haladás szellemében kívánja folytatni Kemál Atatiürk művét.

IZMET PASA PÁLYÁJA

Izmet Inonü tábornokot a nemzetgyűlés ülésstermében szeptember 25-ikén született Smirnában, ahol

édesapja békebíró volt. Első tanulmányait a smirnai elemi iskolában végezte, majd pedig a sivasi katonai iskolába és később a konstantinápolyi közigazgatási iskolába iratták be. Tanulmányait a tüzériskolában folytatta, ahol a vezérkari tanfolyamot hallgatta és 22 éves korában, már vezérkari kapitány volt.

Ebben az időben osztották be ahhoz a hadtesthez, amely a palesztinai béke helyreállítására kapott megbízatást. Itt a Balkán-háború kitöréséig maradt, mert a háború kirobbanása után azonnal hadiszolgálatra rendelték be. A háború után tagja volt annak a küldöttségnek, amely Bulgáriával a béketárgyalásokat lefolytatta.

A világháború kitörése alezredeként találja. 1915-ben visszatért Palesztinába, ahol sorozatosan a négyes, hármas és kettes hadtesteket vezényelte. A fegyverszünet idején hadügyi államtitkárrá nevezték ki, később pedig a béketárgyalásokat lefolytató bizottság elnöke lett. Kemál pasát követve, később szintén csatlakozott a függetlenségi háborúhoz. Izmet pasát a nyugati arcvonalon küzdő török csapatok főparancsnokává nevezik ki és ebben a minőségben sikerült keresztül vinni 1920 december 10-ről 11-re virradó éjszaka a görögök legyőztetését. Ugyancsak ő verte meg a görögöket 1921 március 31-én Inonünel. Erről a helyről nevezte el Izmet pasát az elhunyt elnök Inonünek annak idején, amikor a törököknek családi nevet kellett választaniuk. Résztvett Kemál parancsnoksága alatt az 1922 évi dicsőséges hadjáratban és az 1922 augusztus 31-iki győzelem után elfoglalja a külügyminiszeri tárcát, majd pedig a török küldöttség élén résztvett a lausannei béketárgyalásokon. A török köztársaság 1923 október 31-én történt kikiáltása után Izmet pasát miniszterelnökké nevezték ki és megtartotta a külügyminiszeri tárcát is. Egy esztendő múlva átadta helyét 1925 március 4-én, azonban újból miniszterelnök és a közelmúltig betöltötte ezt a tisztséget.

CSAK TIZ NAP MULVA TEMETIK KEMÁLT

Hír szerint Kemál Atatiürk holttestét csak tiz nap múlva temetik el. Az angol király személy szerint képviselteti magát Kemál temetésén, holott mindig csak uralkodó temetésén képviseltette magát. Az elnök holttestét három napi közszemlére teszik ki Istambulban, azután Ankarába szállítják. Ankara város tanácsa indítványt terjesztett elő, hogy a város nevét Kemál Atatiürkre változtassák át.

ROMÁNIA KÉPVISELETE A TEMETÉSEN

București, november 11. Atatiürk köztársasági elnök temetésén résztvevő román delegáció tagjai a következők: A küldöttség vezetője Paul Teodorescu tábornok, a királyi udvar és a kormány képviselői pedig Motas tábornok, Traian Grigorescu tábornok és Telemeque ankarai román követ.

FORRADALMI ÖSSZEESKÜVÉST LEPELTÉK LE TÖRÖK ORSZAGBAN

Ankara, november 11. A török főváros rendőrsége forradalmi összeesküvést leplezett le. Még hetekkel ezelőtt tudomására jutott az állambiztonsági szerveknek, hogy országszerte mozgalom folyik a jelenlegi kormányrendszer erőszakos eltávolítására. Mint utóbb kiderült, a mozgalom már régebbi keletű és csak Kemal Atatiürk elnök betegségeinek súlyosra fordulása óta vett erőteljesebb lendületet. A forradalmároknak az elmúlt napok egyikén ütött rajta a rendőrség, éppen akkor, amikor titkos értekezletet tartottak. Számos letartóztatást eszközöltek. A letartóztatottak között van a volt uralkodóház egyik tagja, egy herceg is, aki a mozgalom feje volt. A leleplezett forradalmárok ügyében gyorsított vizsgálatot vezettek le és már össze is állították azt a rögtönítélő bíróságot, amely az összeesküvők felett ítélkezik. Valamennyiük ellen a hazatérés vádját emelték és minden valószínűség szerint kivétel nélkül halálra ítélik őket.

Harc a dollármillió örökségért

A hatalmas amerikai hagyaték jelentékeny része a jövő év elején a Bánságba kerül

A padlásán talált régi imakönyv döntötte el a legendás Schaffer-hagyaték sorsát

Temesvár, november 11. Egy temesvári magántisztviselő — nevét egyelőre nem kívánja a nyilvánossággal közölni — két esztendő előtt a háza padlásán felfedezett ládában rábukkant néhai nagyanyja különböző kisebb-nagyobb holmijára.

Érdeklődését felkeltelte egy több száz oldalos vasos, káposzos imakönyv.

A födele fából készült, amelyet bőrrrel vontak be. Az imakönyv betűi nagyok, mint régen a szokásban volt. A nyomdász az egyes imádságok címeit és a kezdőbetűket piros festékkel nyomta. Az 1854-ben készült imakönyv címe:

— Himmel-Schlüssel. Zum besondere Gebrauch des Weiber-Geschlechtes.

Kiváncsian lapoztatott az imakönyvben és a hátsó fedél belső lapján több Schaffer-leány születésének a bejegyzéseit találta. Ráemlékezett, hogy a nagyanyja szintén Schaffer-leány volt és az imakönyvben megtalálta nagyanyja születésének a bejegyzését is.

A tintával történt bejegyzések alatt ceruzával beírva ott talált egy nevet, amely meghökkenettette. Ez a név Schaffer Kristóf neve volt.

Egyszerre észbe villant az a sok névszócikk, a melyet 1930 óta a lapokban a legendás Schaffer-örökségről olvasott.

1930-ban az északamerikai Philadelphiában meghalt özvegy Garrik Walterné, született Schaffer Henriette, aki után husz millió dolláros örökség maradt. A hagyatéki bíróság megállapította, hogy az elhalt asszony apja Schaffer Kristóf volt, aki 1834-ben a Bánságból vándorolt ki Amerikába és már 1838-ban amerikai állampolgárságot szerzett. Ernyedetlen szorgalommal őriási vagyont szerzett, amely leányára, Henriettere maradt.

Ez a leány a milliomos Garrik felesége lett és férjének halála után ennek vagyonát is örökölte.

Özvegy Garrikné övremektelenül halt meg és a philadelphiai hagyatéki bíróság most hirdetményben szőlitotta fel Schaffer Kristóf egyenes águ európai rokonait a jelentkezésre. A hirdetmény nemcsak a bánsági, hanem az összes köz-európai Schaffereket érdekelte. Schaffer Kristóf a Bánságban született, de apja Németországból vándorolt ide, testvérei pedig elszármaztak a volt osztrák-magyar birodalom minden tájékára. Philadelphiában nem kevesebb, mint

tizenhét ezer Schaffer-örökös jelentkezett.

A hagyatéki bíróság azonban már a jelentkezők első megrostálásánál alapos munkát végzett. Megállapította, hogy a legtöbb — csak a névrokonság jussán jelentkezett, de az öröktagyó Schaffer-családkhoz semmi köze nincsen. Háromszázhatvan olyan jelentkezőt hagytak meg, akiket felszólítottak, hogy záros határidőn belül nyújtsák be mindazokat a bizonyítékokat, amelyekkel az örökséghez való igényüket igazolják. Az elutasított igénylők között vannak a jügoszláviai Schafferek is, akiknek nevében Adam Lajos nagybecseréki oldalági rokon azt hirdette, hogy egész bizonyosan örök lesz az örökség.

Az említett magántisztviselő

az imakönyvben talált adatok alapján kutatni kezdett.

Jogi képviselője, Fekete János dr. Jügosláv ügyvéd rengeteg levelezést folytatott, utazott, amíg végre összehalmozta a bizonyítékokat. Ezeknek csak egy részét és azt is hiteles másolatban elküldték Philadelphiába, ahonnan megjött az értesítés, hogy

a magántisztviselő családja az egyedüli, akiknek az örökségre való igényét kétségtelenül elismerték.

Egyben hivatalosan meghívják a családot 1939 március 18-ra a philadelphiai bíróság előtt tartandó hagyatéki tárgyalásra. A család két tagja Fekete János dr. ügyvéd kíséretében az összes eredeti bizonyít-

Az egész család KOLYNOS-szal tisztítja és ápolja fogait és fogusát. A fogászok különösen gyermekek részére ajánlják, mivel kiváló antiszeptikus és tisztító tulajdonságai vannak. A fogorvos jól tudja, hogy a Kolynos, bár aktív, mégsem hat igazán erősen és veszélyeztetőleg, de a fogak romlását előidéző szájbaktériumokat biztosan elpusztítja. Az egész család Kolynost használ és mindnyájan kedvelik kellemes üdítő hatását. Nagyon gazdaságos is, mivel csak felhívni szükséges belébe, mint bármely más közönséges fogkrémből.

Nővéje mosolya vezérelt Kolynos díjat

Tekintse meg a csomagolást és vásároljon nagy tábos

KOLYNOS
antiszeptikus
FOGKRÉMET

tékokkal már február elején utnak indul.

Azóta akadt a Bánságban egy másik kemény örökségigénylő is. Ezt Cosma Aurel dr. ügyvéd, volt kamarai képviselő képviseli. Ennek a jogigénylőnek a családi leszármazása szintén kétségtelenül igazolható, hogy

egyenest a rokonságban áll a hagyatékos Schaffer-familával.

Lehetségesnek tartják, hogy még négy-öt család teljes érvényű jogigényét ismerik el a hagyatéki tárgyalásig. Ez azonban nem sokat számít. Ha megmondjuk, hogy az örökség husz millió dollár, amihez Garrikné született Schaffer Henriette halála óta nyolc évi kamát is járul, egy-egy családra leiben annyi jut, hogy az hirtelenében szinte föl se fogható. A fő mindenképpen az, hogy ez a rengeteg dollár a Bánságba kerül.

A CSIZMA

Irta: LAKATOS VINCE

Ólmos eső permetezett a koporsósziürke égről. Sukkos Göller Mihály a vacok szélén üldögélt és dróttal dratvázgatta az avított csizmáját. Hallgatta, hogy az ajtóhasadékon a szél dudál és azon ábéliálódott magában, hogy lám, csak elemész mindent a mulandóság. Hiába jár mesztéláb Mátyástól Katalin napjáig, hogy a lábbelit kikimélje, csak elvászott ez a jó csizma is. Pedig csak nyolc éves. Akkor vette két kocsi bérszalma árán, amikor az Etellel a templomban meghitelték. Hát most már foltozni sem lehet, csak dróttal felerősíteni a kását kéro talpát. Etel is ekitáncokozott már azóta a homokdomb oldalába vajt putriból a városi lombos temetőbe. Mejjbajba volt. Elvitte a szárazkőhögés.

Ő meg itt maradt a hat gyerekkel, mint csirkék közt a kappan. Nyolc keserves esztendő minden eredménye ez a hat penészvirágos orcája gyerek. Pedig, amíg ő napszámkenyéren törte, emészette magát, Etel a véres verejtékével öntözött meg ezen a négyholdas páskomon minden szem homokot. De hát a homokból már májusban kiégett a belészórt reménység, csak a királydinnyetűsök ért be mindig benne.

Az asztal alatti sütőteknőben felszívta a legkisebb poronty, a nyolchónapos Jánoska.

— Edösapám, — tolja be maszatos képít a tojásládból készült ajtón a Pétör gyerek — itt a ründer, szőlitja kendét ...

Mihály mellében megáll az ütő. Fergetegesen komorul taslakalapja alatt a ráncos homlok. A kézbesítő mindig veszedelmet jelent itt a sasheverői homokon. Lóbolettát, gyümölcsfapaszszust, árverési papirt, adóintőt, iskolabüntetését,

vagy más efféle nemjót. Még jó, hogy a derékban nem ül ott a végrehajtó, az álladalmi kormány sasszemű delegátusa, akinek itt a pusztán az a missziója, hogy a Mihályok kecskéjét, malacát, libáját beanyakonyvelje a rubrikás papirosba.

A fürgeteges képü rendőr mégis csak veszedelmet hozott. Mialatt Mihály leplajbászolt: az átvételt a börtarisznájának hátára fektetett papíron, a közigazgatás nagytekintélyű pusztaszerve ilyen felvilágosítást ad a pöcsétes írás tartalmáról:

— No, Mihály, nem vitted be az iskolabíróságot. Most avvégbül hivnak. Ülsz majd a kóterban hat napig.

A pusztán fölsívta az októberi szél. A laposon megimbolyog a köd s a villámsujtotta öreg nyárfa ágán beszélni kezd egy párjavesztett varju: kár, kár, kár ... Mihálynak észbevigódik a hat gyerek, a szakajtóban a hat szem krumpli. Kár, kár volna szólni.

A baj ott kezdődött, hogy a mult ősön. Erzsébet után elkezdett uralkodni a pusztán a tél. Már este nagy, szürke fellegek borultak a buckák fölé. Éjjel süvített a szél az ajtóhasadékon. És Etel, aki már akkor ugy köhögött a vacok szalmájában üldögélve, mint aki a halál trombitáját fújja és ugy sipolt a tüdeje, mint a szél a putri kéményében, szőlt is a vászott szür alatt álmatlankodó Mihálynak:

— Hó lössz, hajja-e, osz nincs csizmája a Pétörkének ...

Igen, Mihály is ezen emészette magát napok óta. Akár a putri körül szőszmötölt pappal, akár a vacokon henteregte át az éjszakát, csak az járt az eszében, hogy az elsőskolás Pétörkének nem jutott lábbeli a nyári keresetből. Tegnap még mesztéláb tette meg az ólmos esőben a

hatkilométeres utat az iskoláig. Csupa kékszederjes és repedezett már a lábacska a hívós hajnali harmatoktól. De menni kell, különben jön az iskolabírásig. Lemocskolja az embert a tanító. Pedig — Isten látja — ő szivesen küldené a gyereket tanulni, hogy ne legyen olyan sötétfeju, mint az apja, akinek mindig a szemére lobbantják a városi urak, hogy ilyen tudatlan „alfabéta“.

El is határozta Mihály, hogy hajnalban az ő csizmájában indítja utnak Pétörkét, hogy merithessen a tudomány kutján. Ugy sincs napszám, majd meg lesz ő a lakhanyiban, amíg a tanya körül levő egyetlen pár csizma kulturmissziót teljesít Pétörke lábán.

Hajnalban elállt a szél s az égen még hunyorgattak a modnárszemű, fényes csillagok, a mikor Mihály kitaszította a putriajtót és látta, hogy rájuk szakadt a téli világ. Ellapátolta kivül a havat. Azután kiszőlitotta Pétörkét a szalmából, ahol kis testvéreivel összebujva élvezték egymás melegét. A kis deák behuppantotta lábacskaikat Mihály csizmájába. Magára kapta vékony vászonkabátját, amit harmadéve vett jüregszüle a városi avittpiacon. Etel a nyakába kötötte a berlinerkendőjét, beletett a tarisznyácskájába egy darab földbarna kenyeret és utnak bocsátotta:

— Vigyázzá, cselédöm, a hantok iránt monj, hogy el ne vétsd az utat ...

Csakhogy ilyenkor, mikor a lótarakó borítja be a buckák és vakvölgyek látát, a hajnali derengésben nem láthatja az iskolába induló pusztai diák azokat a kis hantokat, amiket azért ástak a homoktaposók minden 40—50 méter távolságban, hogy el ne tévedjenek a gyerekek ebben az egyforma világban. Pétörke azért csak megy, megy, buckákon, völgyeken át. Nézegeti,

Angol lap méltató cikke Mihai trónörökös felkészültségéről és bátorságáról

Bucuresti, november 11. Hector Bolitho, az angol királyi udvar biográfusa legutóbbi romániai útja alkalmával abban a kitüntetésben részesült, hogy Öfelsége, II. Carol király kihallgatáson fogadta. Angliába való visszatérése után a következő érdekes cikkeket közölte a Sunday Pictoralban:

„Egy 17 éves ifju készül arra, hogy Angliába utazzék. Ez igen nagy jelentőségű utazás, a melynek politikai jelentősége is van és több millió alattvalónak sorával áll kapcsolatban. Az ifju egy trónnak a várományosa. Ez az ifju Mihai herceg, II. Carol király fia, aki november 15-én érkezik Angliába felséges atyja kíséretével.

Egy trónnak a várományosa, egy országnak jövőendő uralkodója, akire nagy szerep vár Európában.

Hogyan készítik elő ezt a királyi ifjút felelős-teljes állásának betöltésére? A mai kor gyermeke előtt számos ut nyílik arra, hogy különböző irányban keresse élethivatását. Egy hercegnek az élete már születése pillanatában meg van határozva. Néhány hónapja, hogy Bucarestben voltam, ahol meglátogattam azt az iskolát, ahol Mihai nagyvajda tanul.

Romániai látogatásomnak egyik legérdekesebb fejezete volt ez az iskolai látogatás. A teremben néhány szék, egy térkép és egy vetítő készülék van elhelyezve. Az iskolának hat tanulója van, akik az ország különböző vidékeiről kerültek ide. Az iskolaépület a királyi palota

ta mögött terül el. Eppen akkor érkeztem az iskolába, amikor tudományos képeket vetítettek és Mihai nagyvajda volt az, aki a legtöbbet tevékenykedett a készülék körül. Szórakozásait, sétáit és gyakorlatait megosztja társaival. Amikor Mihai trónörökösrel beszélgettem, fejtegetéseiben

nagyszerű felkészültségről tett tanuságot.

Végighallgattam egy román nyelvleckét is, amikor — mivel egy szót sem értettem románul — szabadon bocsáthattam gondolataimat. Gondolatban visszamentem az elmúlt évszázadba és összehasonlítást tettem a mult nevelési eszközei és a mai helyzet között. Amikor Victoria királyné férje megkezdte fia kiképzését, be kell ismernünk, hogy téves utakon haladt. Ez az egyetlen hiba, amelyet a király életében elkövetett. Albert királyi herceg úgy nevelte fel fiát, hogy elkülönítette az emberektől és csak néhány napján hívtak meg egy-egy herceget Etonból. Ezek a látogatások is Albert herceg jelenlétében történtek. A herceg majdnem mindig tudományos kérdéseket vetett fel és így nem is állott kellemes társalgó hírében. Amikor a fiatal herceg felkerült az oxfordi egyetemre, nem engedték meg neki, hogy társaival együtt lakték, hogy dohányozzék s ott is azt az életet folytatta, amelyet már otthon megkezdett. A román lecke befejezése után együtt mentem ki az iskolából Mihai trónörökösrel, aki annak ellenére, hogy kifogástalanul beszél angolul, csak akkor melegegett be a beszélgetésbe, amikor a gépkocsikra tereltem a szót.

Most pedig egy érdekes történetet mondok el, amely rávilágít Mihai nagyvajda bátor jellemére. A trónörökös az egyik cirkáló fedélzetén utazott, amikor vihar tört ki a Fekete Tengeren. Ebben a veszélyben

Mihai trónörökös csodálatos bátor magatartást tanusított.

Az egyik tiszt elbeszélése szerint a királyi ifju nyugodtan és higgadtan viselkedett, egyedül óhaja az volt, hogy királyi atyjával ne közölték, milyen veszedelemben forgott. Amikor a vihar után először tért vissza társai körébe, azok ki-törő lelkesedéssel fogadták.

hogyan megszabódott az éjjel a galagonyabokrok; hallgatta, hogy ropog a csizmája alatt a hó. A nagy vászontarisznyában inát veri a palatábla, meg „Betűország első virágos kertje“. A nagy csizma lötyög a pipaszár lábán. És annak a csizmának örül most nagyon. Hogy az oldalán befolyik a hó és — cupp, cupp — máris beszélget benne az olvadó latyak, az nem számít. És nem is érzi, hiszen a nagy hóban, nagy csizmában olyan jól ki lehet melegedni. És arra sem gondol, hogy ő most a kultura mártírja, akinek két óra hosszat kell a hajnali ködben, néhol hasigérő hóban történnie az iskoláig. Hogy megszerezze azt a nagy tudományt, ami abból áll, hogy majd ha a világ zarátkól távol disznócskát legeltet a buckák között, alá tudja írni a cselédkönyvvét.

Megy Pétörke a havas águ jegenyerdők mellett s csak arra gondol, hogy ő most csizmában megy az iskolába. Mint a gazdagyerekek. Róka vonyit a nádasban, a Bangók tanyája felől nagy, dühös komondorok szaladnak rá a hóban és sötétben bukdácsoló kis ember-gombócra. De Pétörke nem fél. Nem olyan ő, mint a városi gyerekek, akiket még a villamoson is anyuska, vagy a német frajla kísér az iskolába. Csak szorongatja a dermát kezében azt a bunkós koronafabotot, amit a Ballák kerítéséből vágott. Az ő egyetlen kísérője ebben a kietlen tartományban.

Megy Pétörke, megy, törtet a havon. Egyszer csak azon veszi észre, hogy megvirradt és sehol sem lát ismerős fát, ismerős bokrot, ismerős tanyát. Az égből újra kezdik az angyalok rázogatni a kiszakadt párnaciháit. Hull, hull, a sok szép fehér pihe. Aztán felzugno az örök titkokat susogó nádasok, a paraszterdők csupaszagu fái között süviteni kezd az északi szél. Pétörke szétnéz egy bucka tetején és arra esz-

mél, hogy elvétette az utat. Most már égeti kis lábát a csizmába szivárgott latyak. Vézna teste megborzong és csontjait velőig járja át a visítva vágató szél. Az égi párnákból egyre sűrűbben száll a pehely és vágja a szél Pétörke szemébe, szájába. Ő meg csak megy, megy, törli a havat és azt sem veszi már észre, hogy a családi csizmának levált a talpa és meztelen lábával tapossa a havat. Némán, összeszorított fogakkal és kis szíven hideg kezeinek szorításával rohan a galagonyabokrok között. Nem tudja, hogy a tarisznájából kihullott már a palatábla és „Betűország első virágos kertje“, még az ebédre szánt kenyérke is ott feketélt már messze mögötte a havon. A nyakán kioldózott a fakó kendő s ott lengeti már a szél egy borovicskakabokron. Az avitt kabátkán kifoltozta a lyukakat a hó s a szemét belepte valami szürkeség, amiben kék-sárga karikákat látni. És azután semmit sem lát, csak fekszik a szép, fehér, puha havon s még hallja, hogy zug, süvít a szél, s mintha a csontból való Halál közeledne a pusztán, vagy az is lehet, hogy csak a szélben kopognak és csikorognak az ágai a kocakörtefának.

S most, ahogy beszúrta Mihály a pöcsétes írást a nád mellé, a gerendához, s újra kezdte a csizma drótozását, észbe jutott a tavalyi ziman-kós este, amikor szeker állt meg a putri előtt. És leemelték róla a Pétörke meggémberedett kis testét. Ott találták meg a kutuvágók a nádas partján, a hó alatt. S akkor, ahol a lakhangyira borult a sötét éjszaka, s hallgatta a szél zúgását odakint, meg a Pétörke mellének szip-lását idebent és nézte Etel, aki éjjel-nappal imádkozott a lázzal viaskodó gyerek mellett, égnek fordított arccal, kitárt karokkal és csapzott hajjal, mintha elméletlen volna, — dévankozott

Az aranyér és az ön idegei

Valószínűleg nem találta még meg a megfelelő szert. Vásároljon Goedecke féle Anusol végbélkúpot. Rövidesen megkönnyebbül. Anusol világhírű és sokszorosan kipróbált. Csodálkozni fog, olyan hamar elmúlnak kínzó fájdalmai. Kérdezze meg orvosát.

Anusol-Goedecke
GYÓGYSZERTÁRAKBAN KAPHATÓ

A temesvári közigazgatási bíróság elvi jelentőségű ítélete elbocsátott aradi tüzoltók ügyében

Temesvár, november 11. Elbocsátott aradvárosi alkalmazottak ügye foglalkoztatta péntek délelőtt a temesvári közigazgatási bíróságot. A költségvetési megtakarítás szempontjából elküldött nyegvenkét alkalmazott közül nyolc az elbocsátó határozatot megfellebbezte és ezt a keresetet tárgyalták péntek délelőtt. Aradváros képviselőjében Bejan Romulus dr. első polgármesterhelyettes és Nedelcu Nicolae dr. városi ügyész jelent meg a tárgyaláson, melyen elvi jelentőségű döntés született meg. A város ugyanis a nyolc alkalmazott között szereplő két tüzoltót azért építette le, mert megállapította, hogy kinevezésük szabálytalan volt. A közigazgatási bíróság ítélete megállapítja, hogy Aradváros jelenlegi vezetésének az elbocsátás indokára, vagyis a kinevezésük szabálytalanságára vonatkozó része törvényellenes, mert a város nem jogosult arra, hogy kinevezések törvényességét, vagy ennek ellenkezőjét elbírálja. Ennek megvizsgálására csakis a közigazgatási bíróság illetékes. De a közigazgatási bíróság a közigazgatási táblák szervezéséről szóló törvény 46. szakasza értelmében hivatalból megvizsgálta a kinevezéseket és megállapította, hogy azok annak idején valóban szabálytalan módon születtek meg, ezért a város elbocsátó határozatát mégis jogérvényesnek kellett minősítenie.

Mihály magában és úgy gondolta, hogy ha szegény is az ember, a gyereke mégsem kiverni való kutyakölyök. És úgy folytatódott a baj, hogy nem engedte el többet a gyereket iskolába, amíg csak a sömlyékekben ki nem nyílt az első hóvirág.

A történetet ott hallottam a sasheverői homokon s nem mondták el tulajdonképpen csak a végét. Arnyékbabujt szemű, csupaszi, csuparongy ember kóborolt a buckák között s odaszólt neki az egyik homoktaposó:

- Messzi-e Mihály?
- Mogyók a városba. Csizmát parancsolok a Pétörkének.

Kérdem, ki az a szörmök ember?

— Szögény, elméletlen embőr az. Meghibbant az eszekerere, hogy a lakhangyija leégett harmadéve.

— Leégett?

— Le. Nem hallotta a tekintős ur. Nagy petek vót pedig, ki is vót újságolva. Tudja, bevitték Mihályt a csöndörök, hogy leültessék az iskolabüntetést. Amig odavót, a hat gyereket magára maradt a putriában. A szomszédok vetőgettek nekik, hogy éhön ne vesszőnek. Egy éjjel leesett a hó, betemette a putriajtót. Nem bírtak az ártatlanok kigyünni. Fázta, tüzet raktak a ahogy Mihály a kóterbul kiszabadult, csak a behorpadt buckát találta a putrija helyén. Maga kapálta ki a megszenesődött csontjukat. Akkó röccsent össze az esze kereke, azuta járkál elméletlenül oszt mindig csak csizmát parancsol-tat a Pétörkének.

Hát így járt szegény Sukkos Göller Mihály, akire ugyan az emberek szabtak törvényt, hogy a kultura élet meg ne csorbithassa, de a lakhangyija homokját taposó hét pár láb közül hatra csak az Urísten magazinjában jutott csizma.

Vásárolj

minél több élelmet télire. Ne felejts el mindent bevásárolni. — De hova nézel?

A

DACIA

elárusító helyeire, ahonnan a november 15.-iki húzásra sorsjegyet vásárolok.

A XVIII. sorsjáték húzásai november 15.-én, december 15.-én, január 15.-én és február 15.-én.

4, egyenként 6 milliós nyeremény
70 egyenként 1 milliós nyeremény

REKLAM

Központi Bank

I. kor., Str. Alba Iulia 9, Telef. 15-14.

Göbbels felhívására Németországban helyreállított a rend

Londonban és Newyorkban súlyosan elítélik a német zavargásokat „Chamberlain tárgyaljon a németekkel a zsidókérdésről” — javasoják az alsóházban

Tízezer külföldit tiltottak ki Franciaországból

Berlin, november 11. Noha Göbbels a tüntetések megszüntetésére szólította fel a lakoságot, a nyugalom az egész ország területén, de különösen Berlinben csak nehezen állott helyre. Még a késő éjszakai órákban is folyt a zsidó vagyonok pusztítása.

A rendőrség a legtöbb helyen nem védte meg a zsidóság értékeit a tömeg pusztító dühével szemben,

mert — mint Göbbels a sajtó képviselői előtt kijelentette — a karhatalom szintén arra az álláspontra helyezkedett, hogy a nép jogos és érthető felháborodásának adott kifejezést, amikor dűt és pusztított a zsidók kereskedésében, lakásában és templomaiban. A Berliner Tageblatt szerint Göbbels miniszternek abból a hozzáfűzéséből, hogy a zsidóság ügyének rendezése törvényesen és intézményesen, rövidesen megtörténik, arra lehet következtetni, hogy

gyűjtőtáborba terelik őket.

A tömeg szenvedélye kiváltképen München városában nyilvánult meg, s ez talán annak tulajdonítható, hogy éppen a város falai között tartózkodott Hitler és Göbbels is, akinek a jelenlétével együttjáró lelkesedés atcsapott a zsidóság ellen irányuló pusztítás kedvébe. A müncheni polgármester felhívta a zsidó családokat, hogy lakásaikat november 11.-én délután 4 óráig adják át, a szállodákban lakó zsidóknak pedig el kell hagyniok München területét is. Münchenben 526 zsidó családot őrizetbe vettek, mert a felizgatott tömeg életüket veszélyeztette.

Hivatalosan megcáfolják azokat a híreket, mintha a külföldi zsidóknak 24 órán belül el kellene hagyniok a birodalom területét és amennyiben valamelyik helyi hatóság ilyen irányban rendelkezett volna, az intézkedés nem rendelkezik joghatállyal. Ugyanakkor azonban nem tiltkojják, hogy

a zsidóság ellen irányuló megtorló intézkedések aránya attól függ, vajjon a külföldi hangulat miként alakul Németországot illetően.

Köztudomásu, hogy a felgyújtott és a sorsára hagyott zsidó templomok felépítését nem engedélyezik és sok zsidó kereskedő, amint a Havas ügynökség jelenti, lemondott foglalkozásának további gyakorlásáról. A legtöbb zsidó kereskedő üzletét árjának adta át, vagy ahol ez nem történt meg, ott a bezuott üvegtáblákat helyettesítő deszkalapokon ez a felírás olvasható: „Kiadó!”

MEGVIZSGÁLJÁK A FRANCIAORSZÁGBAN TARTÓZKODÓ KÜLFÖLDIEK HELYZETÉT

Páris, november 11. Ismeretes, hogy von Rath német követségi titkár ellen elkövetett merénylet eredményeképpen a francia belügyminiszter utasította a rendőrséget, hogy azokat, akik jogtalanul tartózkodnak francia földön, haladéknélkül tegyék át a határon. A rendőrigazgatóság a belügyminisztériumtól kapott szigorú utasítás értelmében külön ellenőrző csoportokat szervezett, amelyek azóta is állandóan munkában vannak. Csak egyedül Párisban egyetlen napon tízezer olyan külföldi állampolgárt találtak, akiknek nem volt tartózkodási engedélyük Franciaországban, vagy akiket különböző bűncselekmények miatt köröztek. Az ellenőrző szervek a leg gondosabban átkutatják a francia főváros területét, hogy megvizsgálják minden ott élő idegen helyzetét.

PÁRIS: „A KÖZÉPKOR LEGSÖTÉTBEBB KORSZAKA ELEVENEDETT MEG”

A Havas ügynökség jelenti: Az egész francia sajtó mély felháborodással ír a németországi antiszemita zavargásokról, amelyek von Rath halála után kitértek. A Petit Parisien ezeket írja: *Az egész világ csodálkozik és fel van háborodva, hogy olyan művelt országban, mint amilyen Németország, egyetlen személy bünténye olyan megtorlást indított el, amely borzalmas és amelynek áldozatai semmiféle összeköttetésben nem álltak a gyilkossal.*

A L'Oeuvre hangsúlyozza: *Nincs toll, amely leírhatná a felháborodásnak azt a hullámát, amely Londont elborította, amikor a berlini pogromról a jelentések beérkeztek.* Hír szerint az alsóház mai ülésén foglalkozni fognak a németországi zsidók problémájával és fel fogják szólítani Chamberlaini, hogy semmiféle olyan tárgyalásokba ne bocsátkozzék a német kancellárral, amelyek ne foglalják magukba a németországi zsidó problémát.

A Le Populaire szerint a Németországban esütörtökön lefolyt események a középkor legsötétebb korszakára emlékeztetnek.

LONDON: „ILYEN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT NEM LEHET VÁRNI NÉMETORSZÁG ÉS ANGLIA KÖZELEDÉSÉT”

A Reuter ügynökség jelenti: Az egész angol sajtó a legélesebben elítéli a Németországban lefolyt antiszemita tüntetéseket. A Times azt írja, hogy a német hatóságok semmit sem tettek egy hulligán kisebbség lelkiismeretlen akciója ellen. A Daily Telegraph szerint a csütörtöki vadállatias kegyetlenkedéseket az egész világ a legerélyesebben elítéli. A pogromok azt igazolják, hogy azokat előkészítették a legkisebb részleteiben is és hogy hivatalos helyen jóváhagyták azokat. A News Chronicle a legsötétebb középkori eseményekkel hasonlítja össze ezeket a pogromokat és hangsúlyozza, hogy a legnagyobb részletességgel készítették elő azokat. A lap azt írja, hogy *ilyen körülmények között nem lehet várni Németország és Anglia közeledését.* A Daily Herald is kihangsúlyozza, hogy a tüntetéseket a kormány beleegyezésével készítették elő és azokban a rendőrség egy része is résztvett.

NEWYORK: „AMI NÉMETORSZÁGBAN TÖRTÉNT, FELLÁZÍTOTTA A CIVILIZÁLT VILÁGOT”

A németországi zsidóellenes cselekmények ki-robbanását a reggeli amerikai lapok nagy felháborodással tárgyalják. A lapok legnagyobb része azt írja, hogy ezek a zavargások meg voltak szervezve. A Newyork Times így ír: *A nyugati nagyhatalomnak hozzájárulásával a birodalom határait nemrég megnagyobbították. Ennek a békés győzelemnek az lett volna a következménye, hogy európai kibékülést idézzen elő.* Ehelyett olyan jeleneteknek voltunk tegnap tanúi, amelyeket szégyen nélkül egyetlen ember sem nézhetett végig. A New-York Herald Tribune miután beszámolt a németországi eseményekről, megállapítja, hogy senkisémm várta volna el, hogy egy ember bűncselekménye miatt pogromot rendezzenek. Az ami csütörtökön Németországban történt, fellázította az egész civilizált világot, a mely ezeket az eseményeket a legnagyobb mértékben elítéli.

Történelmi emlékművek létesítését célzó egyesület ünnepélyes megalakulása

Marta Alexandru dr. királyi helytartót egyhangú lelkesedéssel az egyesület elnökének választották

Temesvár, november 11. Marta Alexandru dr. királyi helytartó elnökletével egyesület alakult, amelynek célja nyilvános emlékművek létesítése. Az alakuló közgyűlésen a vezetőséget a következőképpen alakították meg: Elnök: Marta Alexandru dr. királyi helytartó, választmányi tagok: Dragalina Cornel tábornok, hadosztályparancsnok, Tiucra Patricia dr. főesperes, Baram Coriolan dr. főpolgármester, Praporgescu Gheorghe ezredes-prefektus, Evutian Sabin tanügyi vezérfelügyelő, Coste Iuliu dr. v. prefektus, Mercea Victor dr. ügyvéd, Kräuter Ferenc dr. tanár, Vlad Victor műegyetemi tanár és Miloin Ioachina dr. muzeumi igazgató, ellenőrök: Gropșian Mihai dr. nyugalmazott főgyógyász, Balta Coriolan dr. volt főpolgármester és Bobei Aurel helytartósági főszámvevő. A Mercea Victor dr. által előterjesztett alapszabályokat elfogadták és kimondták, hogy legközelebb megkötik a mozgalmat az első szobor felállítására. Az egyesület pártoló tagjai kétszáz leit, alapító tagjai pedig legalább ezer leit fizetnek egyszersmindenkorra.

A törökök atyja

Európának egyik legnagyobb államférfia hunyt el Kemál Atatürkben, aki megnyitotta azt az új korszakot, amelyet a felvilágosodott diktátorok korának neveznek. A nemrég elhunyt Bainville francia történész szerint Dzsingisz kán és Nagy Péter alakjait egyesítette magában.

Szalónikiben született 1881-ben Apja, Ali Riza bej, szerény kishivatalnok a kikötő vámvivatalában. Ali Riza a kikötőben sokat érintkezett: az idegen országokból jött hajósokkal és így, akarva-nem akarva, tele kellett szivnia magát új eszmékkel. Anyja Zubeid Hanum, aki fátolyt viselt és akit férje az akkori szokás szerint pénzen vett meg, maradi aszszony, még az irás-olvasást sem ismerie. Ebből a házasságból született Musztafa. A felvilágosodott szemmel apa iskolába íratta fiát, ezt az éles eszű gyors felfogású gyereket.

Szalóniki kozmopolita lakossága már korán mély hatással volt Musztafára.

Osszekerült göröggel, franciával, angollal, németel, amerikaival, hiszen a nagy hajók ontották a különféle embereket és megtuata, hogy vannak a földnek olyan országai is; ahol az államfő nem korlátlan ura élet-halálnak, mint az ottomán birodalomban a fényes ábrázatu mindenható szultán. Kicsirázott lelkében a forradamár szellem és ez irányú otta egész életét. Kemál életrajzírói különböző elméleteket állítanak fel arról, hogy milyen szerencsés vértkeveredésből született az új Törökország megteremtője. Egyesek szerint szláv, mások szerint albán vér vegyült el a török vérről, megint mások azt állítják, hogy apai és anyai részről tisztán török. Lényegében ez nem is fontos, hiszen a versegi teoriát a tények minduntalan megcáfolják. A fiatal Musztafa hajlamait követve, katonaiskolába ment. Legkedvesebb tantárgya a matematika. A világos csilhatatlan törvények, a számok megdönthetetlen ereje irányította gondolkodásmódját. Sokat olvasgatta a francia forradalom történetét és Napoleon életét. Emellett a modern stratégiai tan-árgyak felé fordult érdeklődése. Ugylátszik komolyan, lelkiismeretesen készült új hivatására: a katonatiszti pályára. Természetesen akkor még nem is álmódhatott arról, hogy valamikor ő ül a szultánok örökébe.

Mint fiatal hadnagy a gyalogsághoz kerül, de folyton tanul és gyorsan megy előre a ranglétrán. Elvégzi a vezérkari iskolát is és 1908-ban, huszonhét éves korában már vezérkari százados. Ebben a viharos esztendőben, amikor nemcsak az ifjú-török mozgalmat juttatta diadalra, hanem elhozta a világháború lehetőségét is,

együtt harcol a török történelem három ragyogó alakjával: Enver pasával, Talat bejjel és Dzsennál pasával.

A fiatal százados szívvel-lélekkel csatlakozik az ifjú-törökökhöz és sikerült ledönteniük a trónról Abdul Hamid szultánt, ezt a véres emlékü, hihetetlenül kegyetlen abszolút uralkodót. Ekkor a török birodalom már kezd felgyvelni a tehetséges katonára és nevét együtt emlegetik Enver pasával, a másik nemzeti hőssel. Amikor a Balkán-háború kitört, őrnagyi rangban Szófiában katonai attasé. Nyomban jelentkezik katonai szolgálatra és a Dardanellákat védi a görögök ellen. Katonái rajongtak az erélyes, keménykezü, de igazságos tisztért, talán ebben is keresendő határtalan népszerűsége. Musztafa Kemál valóban a hadsereg emelte a legmagasabb polcra. A világháború elején ismét a Dardanellákat védi. Alaposan ismeri ezt a nehéz terepet és megál-

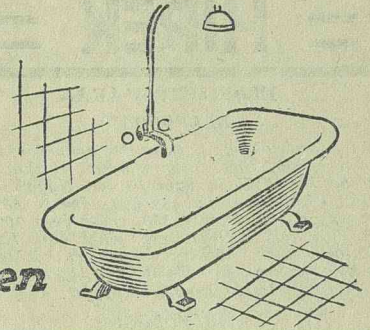
VIM

MINDENT TISZTÍT

Alaposan és
kíméletesen

fürdőkádatis

semmiből teremtett egy százezer főnyi hadsereget,

amelyet Oroszországból kapott fegyverekkel szerelt fel. Sévresben az antant békét kényszerített a legyőzött Törökországra, elveszi tőle Tráciát és Görögországnak adja oda, azonkívül ugyanugy megkötik a kezét, mint a többi ellenséges államoknak. Azonban ez csak rövid ideig tartott. Kemál százezer főnyi nagyszerűen felszerelt, lelkes hadsereggel a békekötés után

megtámadja Görögországot, visszaveszi tőle Tráciát és kültzi Asziából.

A hadvezér széjjelszakította a sévresi békeparancsot, mikor Lausanneben újra összeülnek a tárgyaló felek, de ennek az új békétárgyalásnak már nincsen más munkája, mint szankcionálni a Kemál által teremtett befejezett tényt. Törökország ugyszólván semmit sem vesztett a négyéves világháborúban. Megtartja Konstantinápolyt, Drinápolyt, Anatóliát, minden ázsiai birtokát. Ekkor már a török birodalom egyetlen névtől visszhangzik: Kemál! Kemál! Nem áll meg féluton.

Trónfosztottunk jelenti ki VI. Mehmedet, a tehetetlen szultánt

és az egész dinasztiát. A hercegek és hercegnők elmenekülnek és megtelik velük Európa minden fővárosa. Most már mindent mer. A nemzetgyűlés vita nélkül szavazza meg előterjesztéseit. 1923. október 29-én Törökország kikiáltja a köztársaságot és Musztafa Kemált választja meg első elnökévé. Ugyanezkor hálából és megtiszteltetésből a Gházi (győző) névvel ruhazza fel. A szalonikii kis vámvivatalnok fiának gyerekkori álma valóra vált.

AZ ÚJ TÖRÖKORSZÁG MEGTEREMTŐJE

Az új államfő vaskézrel fog neki a munkának. Pótolni kell évszázadok bűnös mulasztását. Az első lépés: megszünteti a török kalifátust, ezt az évszázados vallási intézményt. Merész és forradalmi lépés volt. A konzervatívok, az öregek ellene fordulnak, de nem törődik velük. Kemény és szigorú kézzel fojtja el az ellenállást. Modern államot akar és még is teremt a modern államot. A második lépés nemkeverésbő forradalmi tett volt: felszabadította a nőt.

Eltörölte a fátolyviselést, megszüntette a női rab-szolgásgót, ezentul a nő nem árucikk, akit pénzen lehet venni és eladni.

Tovább, még tovább. Leíti a férfiak fejéről a fezt, a hagyományos viselést és helyébe odakényszeríti az európai kalapot. Elgondolható, hogy a konzervatív nagyurak nem fogadták szívesen a nő felszabadítását, de Kemál reformjáról nem lehet vitázni. Nem tűr ellentmondást.

Aki izgat ellene, aki a régi tunya, buta világot kívánja vissza, az bőrtöndbe kerül.

Eltörli a háremet és ezzel együtt eltörli a régi Kelet egész erkölcsi világát. Anglia, Franciaország és Amerika az ideálja. Gözeróvel gyártja a törvényeket, rendezi a házasságjogot, lehetővé teszi a válást, új kereskedelmi törvényeket szavaztat meg, iskolákat, egyetemeket alapít és hogy végleg elszakadjon a múlttól, Konstantinápoly helyett új fővárost alapít Ankarában. A kis mezőváros, az alig ismert hely szinte máról holnapra modern lüktetésű város-sá varázsolódik. Gyárakat alapít, ipart szervez, rádiót visz be a lakásokba és bevezeti az iskolákba az arabs betűt helyett a latin betűket.

Felnőtt embereket kényszerít az iskolapadra, az öregek tanulnak és nem mernek zúgolódni, mert Kemál parancsol és a parancsnok engedelmeskedni

kell. Legutolsó reformja a családi név választás. Erre valóban nagy szükség volt, mert Törökországban annyi a Mehmed, Ali és Musztafa, hogy lehetetlen valakit a neve után megtalálni. Mindenki családi és keresztnévet kap, úgy, amint az más államokban szokás. A nemzetgyűlés ezt is honorálja és hálából az elnököt az Atatürk (törökök apja) névvel ruhazza fel. Teljes neve most már El Gházi Musztafa Kemál Atatürk.

Életrajzírói mind megegyeznek abban, hogy diktátor. Amennyiben ezt a meghatározást a kényurtta, vagy a parancsuralom fejére vonatkoztatják, úgy valóban igazuk van. De Kemál sokkal több ennél. Népeinek atyja. Nemcsak uralkodója és parancsolója a sokat szenvedett török népnek, hanem atyja, aki a rossz utra tévedt fiút a helyes utra vezeti. Aki ismeri Törökországot, ezt az elmaradt, fejlődésben utolsó helyre süllyedt, korrupcióban kezülött, tehetetlen államot, csak az alkothat magának fogalmat arról, hogy mit tett ez a rendkívüli ember. A háború előtti diplomácia Törökországot csak „beteg embernek” nevezte és úgy is kezelte.

Kemál meggyógyította a beteg embert. Egészséges, életerős, dolgozni, alkotni, teremteni tudó emberré tette.

Ma Törökország hatalom, amelynek nagy hadserege van. Egenyrangu félnek ismerik el a tárgyaló asztaloknál, szavának súlya és ereje van. Kemál nagyobb, mint Mussolini, vagy Hitler, mert a két államférfi lényegében kulturált népet és rendezett államot irányított új politikai ideálok felé, Kemál pedig műveletlen, koldussorsban élő, baksisból megmegtelyezett országot varázsol teljesen modern állammá. Nemcsak hazája siratja ezt a lángelméjű férfit, akit munkássága teljében némitott el a hálál, hanem az egész művelt világ, mert valóban zenit vesztett el.

= HIREK =

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félre 400, egész évre 800 lei. Hához való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félre 350, egész évre 700 lei. Hához való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félre 700, egész évre 1400 lei.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

Irodalmi nobeldíjasok

Most, hogy a Nobel-alapítvány idei irodalmi díja fölött döntöttek és azt Pearl S. Buck amerikai író kapta meg, talán időszéri lesz visszaemlékezni arra, kik voltak azok az írók, akik az elmúlt évtizedekben ebben a nemcsak erkölcsi dísz, hanem igen súlyos anyagiakat jelentő kitüntetésben is részesültek. A Nobel-díj ugyanis százyolevanezer svéd korona, amely összeg körülbelül 6 és fél millió leinek felel meg. Kész ember tehát az az író, aki ezt a nagy summát megkapja, noha azok, akiket a Nobel-díjra jelölnek, rendszerint már úgy hírnév, mint anyagiak szempontjából nagyon is rendben vannak. Így nem esodálkozhatunk azon, hogy például Sully Prudhomme, az irodalmi díj első nyertese, a fiatal költők számára tett alapítványt, mikor ezt a hatalmas összeget megkapta. Az irodalmi díjat az alapítvány rendelkezései szerint olyanok kapják, akik eszményi tartalmú irodalmi munkássággal tűnnek ki. Így az írás legkülönbözőbb ágaimak művelőit látjuk a kitüntetettek között. Ott van Mommsen a nagy történész, a keserű Björnson, Mistral a bájos provanszal-költő, Sienkiewicz a Quo Vadis szerzője, a századforduló legnépszerűbb drámaírója, Echegaray. Ó utána Parducci következik, majd Kipling, a dzsungel, a hindu népi lélek dzsungeljének legnagyobb ismerője és Lagerlöf Selma, az egyetlen nővel ebben a díszes társaságban. Megkapta a díjat a misztikus Maeterlinck is, aki lét és nemlét határvonalán mindig ott jár a halál árnyékában. Hauptmann Gerhardt és Rabindranath Tagore az európai agyak számára ugyyszólván hozzájárultak, mint elvont hindu költő, akinek művei azonban fellelhetők minden irodalmi smokk könyvtárában. Természetesen Romain Roland sem hiányozhat az együttesből és Anatole France az emberi gondolkodás legfinomabb virága, befutott a lengyel Reymont is mélyeséges parasztregényével és Bernard Shaw, a gunyos kétely a tagadás Mefisztója, akinél bírálóbb agy még kevés született e földre. Pearl S. Buck a Nobel-díj legújabb nyertesét nem kell bővebben ismertetnünk. Ő már bemutatta magát szébbnél szébb kínai tárgy regényeiben, amelyeket fal a közönség. Talán legnépszerűbb és a legolvasottabb író napjainkban. Az anyai föld mozi átdolgozása révén a legszélesebb tömegek számára is megihitté lett ez a nagyszerű asszony, akit lelkiessen gazdag, ragyogóan színpompás írásaiban mindig csak a megihlett emberiség és a nagy összefogó szeretet gondolata vezet. A mai korban a gyűlölet uralma idején és a háborúnak véres zivatarában ő az emberek kiengesztelődését keresi és oázist teremt a szív számára könyveivel, a melyekben minden propagandisztikus mellékzöveg nélkül az egyszerű tiszta békevágy jut érvényre. Pearl S. Buck műve mélyesen művészi és mélyesen emberi. Minden sora az eszményi humanitást szolgálja, így legjobban eszeledott a Nobel-alapítvány bizottsága, amikor az ő munkássága előtt hajtotta meg a béke lobogóját.

Flaneur.

— Lugos új polgármestere. Dobrin Jonel dr., Lugos város új polgármestere, tegnap kihallgatáson jelent meg Marta Alexandru dr. királyi helytartónál. Dobrin Jonel dr. fivére Dobrin Casius dr. temesvári ügyvédnek.

Férjgyilkossággal vádolt asszony és büntársa az ítélő tábla előtt

A törvényszék bizonyítékok hiányában mindkettőjüket felmentette

Temesvár, november 11. Az aradmegyei Kisjenő község csendőrségénél megjelent 1936. március 8-án reggel Tulita Constantin gazdálkodó felesége és közölte, hogy férje éjszaka revolverével föbelötte magát és meghalt. Az öngyilkosság okának megállapítására megindult a vizsgálat és ennek során az a gyanu merült fel, hogy a gazdálkodó nem követett el öngyilkosságot, hanem a felesége tette el láb alól Nistor Cornel, huszonegy éves béres segítségével, akihez az asszonyt gyengéd szálak fűzték. A csendőrség kihallgatták az asszonyt is, aki eleinte tagadt, de azután beismerő vallomást tett és kijelentette, hogy

ő lötte agyon a férjét azzal a revolverrel, amelyet Nistor Cornel szerzett erre a célra.

A vallomás alapján úgy az asszonyt, mint a bérést vad alá helyezték és emberölés miatt megindult ellenük az eljárás. Az aradi törvényszék tárgyalásán azonban visszavonta a férjgyilkossággal vádolt asszony a csendőrségen tett vallomását és azt állította, hogy semmi köze sincsen

férje halálához. A törvényszék számos tanu kihallgatása után sem talált olyan bizonyítékokat, amelyek a vádlottak bűnösségét kétségtelenül beigazolták volna és ezért úgy az asszonyt, mint Nistor Cornelt

felmentette a vád alól.

Az ítélet ellen az ügyész fellebbezést jelentett be és az ügy a temesvári ítélőtábla elé került, amely ez év tavaszán a bizonyítási eljárás kiegészítését rendelte el. Ilyen előzmények után került sor az újabb tárgyalásra az ítélőtábla előtt. A tegnapi tárgyaláson Anastasescu Marius táblai ügyész részletesen felsorakoztatta azokat a bizonyítékokat, amelyeknek alapján a vádlottak megbüntetését kérte. Lepa Valer dr. ügyvéd védőbeszéde után Sarbu Valeriu dr. ügyvéd bejelentette az áldozat apjának

kétszázezer lei kártérítési igényét,

majd a Farchescu Iosif dr. tanácselnök vezetésével tárgyaló táblai tanács úgy határozott, hogy az ítéletet a jövő héten hirdeti ki.

November 12.

Szombat

Márton, Jóna
Raymond, Mílos

Krisztus előtt 494. november 12-én mondta el híres példázatát Menenius Agrippa a henye gyomorról. Rómában a szegény plebejusok fellázadtak a patriciusok ellen, akiket véleményük szerint nekik kell elartani. Azért kivonultak a városból a Szent Hegyre és kijelentették, nem dolgoznak többé a patriciusokért. A szenátus Menenius Agrippát küldte ki hozzájuk követnek. Menenius mesét mondott, előadta, hogy az emberi test valamennyi része a gyomorért dolgozik, amely csak eszik és emészt, de ha a gyomrot éhezni hagyják, akkor a többi testrész is megbetegszik és elsatnyul. Menenius Agrippa meggyőzte a plebejusokat, hogy a patriciusok nélkül nem tudnak megélni éppen úgy, mint azok se nélkülük. Ezzel a lázadásnak vége lett.

1640. november 12-én született Mizeppa híres kozák főnök. A lengyel király udvarában szolgált, de mert szemet vetett egy nemes nőre, annak férjére ruhátlanul egy ló hátára kötöztette és a puszába kergette. A ló Mizeppát a kozákok földjére vitte, ahol megmentették. Ott kiűnt és később főnökké választották. Kiváló haditetteket vitt véghez. Sok költeményt és regényt írtak róla.

1918. november 12-én született meg az osztrák császárság bukása után az osztrák köztársaság. A köztársaság 1938-ban Ausztriának a német birodalomba való bekebelezésével ért véget.

— Uj modern palota épül a Bratianu-téren. Az Albina-bank — mint annak idején jelentették — a nyáron megvásárolta a Belvárosban a Bratianu-tér és a Mercy-ucca sarkán levő kétemeletes régi házat. Az Albina a százados épületet a tavasszal lebontatja és három emeletes modern palotát épített a helyére. A földszinten lesznek a bank helyiségei, az emeleten pedig irodákat és lakásokat csinálnak.

— A NYOMOR ÖNGYILKOSA. Gheran Irén negyvenhárom éves Sáralfalva községbeli özvegy-asszony három gyermekével együtt nagy nyomorban élt és elkeseredésében a háza padlásán felakasztotta magát. Mire rátaláltak már halott volt.

A lengyel köztársaság husz éves iennállása

Varsó, november 11. Lengyelország függetlenségének 20 éves mai évfordulóját ma ünnepelték meg az egész országban. Az ország sajtója részletes leírásokban fejtegeti Lengyelország nagyhatalmi fejlődését. Varsóban hatalmas ünnepségeket tartottak és a vidékről már csütörtök óta érkeztek a küldöttségek. Az ünnepségek reggel istentisztelettel kezdődtek, majd megkoszorúzták a hősök emlékművét és Pilsudszky marsall síremlékét. Az egész főváros zászlódszben ünnepelt. Rídz Smigly tábornagy a Szabadság-téren fogadta felvonuló csapatok tiszteletadását.

Moscicky elnök esüörtökön a felszabadult Csinba tett látogatást, majd onnan az Olsa vidékre látogat el.

— OLASZ TUDÓS NYERTE EL A FIZIKAI NOBEL-DIJAT. Rómából jelentik: Az olasz lapok meglegedéssel veszik tudomásul, hogy a fizikai Nobel-díjat Enrico Fermi római egyetemi tanárnak adták az atom és az energia elmélettel kapcsolatos munkásságáért.

— RESICAI KERESKEDŐ KETTŐS JU BILEUMA. Grósz Pál közbeesült resicai kereskedő most ünnepelte hetvenedik születésnapját és egyben feleségének, született Sehön Juliskával kötött házasságának negyvenedik évfordulóját. A házaspár együtt ünnepelte öt gyermekét, köztük Grósz Dezső kartársunk, az Argus gazdasági napilap bányászati szerkesztője. A jubiláló Grósz Pált testületileg üdvözölté a resicai kereskedők egyesülete és a zsidó hitközség.

— Tíz jegyzői állásra kétszáz pályázó. Temesmegyében jelenleg tíz községi jegyzői állás van üresedésben. A tíz állásra eddig kétszáz pályázat érkezett be.

— VASUTI NYUGBÉREK FIZETÉSE. A Casa Muncii hatáskörébe tartozó vasuti nyugbérések novemberi járandóságainak kifizetését ma, november 12-én, délelőtt nyolc órakor kezd a józsefvárosi pályaudvar raktárfőnöksége.

— Metzger Márton dr. ünneplése. Metzger Márton dr. józsefvárosi római katolikus prépost, plébános tegnap ünnepelte névnapját. Ebből az alkalomból az egyházi énekkar, előtte való este szerenádott adott tiszteletére, tegnap pedig Novotny Károly vezetésével küldöttségileg üdvözölte az egyházközösg vezetését, ezenkívül gratulációval kereste fel számos hive és tisztelője. A katolikus női misszió jókívánásait Borsiczky Ottóné elnököl tolmácsolta.

— SÜKETNÉMA ASSZONYT HALÁLRA GÁZOLT A MOTOROS. A Temesvár felé közlekedő motorvonat tegnap délután Kisoda közelében elűtt egy ötven-hatvan év körüli asszonyt. A baleset után az asszonyt a motorvonatban a józsefvárosi pályaudvarra szállították és a mentők a kórházba vitték, ahol rövidesen meghalt. Előzetesen nem lehetett kihallgatni, mert süketnéma volt. Személyazonosságát nem tudták megállapítani és a baleset körülményeit sem sikerült tisztázni. A csendőrség megindította a nyomozást.

BEGOVITS

tánciskolájában

I. Piața Libertății 4, I. em.

november 14-én

uj kurzus kezdődik

Táncórak: hétfőn és pénteken.

— **MEGSZAKADT A VASUTÖSSZEKÖTTETÉS SZATMÁR ÉS MÁRAMAROSSZIGET KÖZÖTT.** A cseh—magyar határ megváltoztatása következtében a Szatmárt és Máramarosszigetet Halmin keresztül összekötő vasutvonal azon része, amely eddig cseh területet érintett, most részben Csehországban, részben pedig Magyarországon fekszik. Miután még az ügy rendezése nem történt meg, a Szatmár és Máramarossziget közötti közvetlen vasúti összeköttetés megakadt. Az államvasutak a közvetlen forgalmat most autóbuszok segítségével bonyolítják le.

— **SZÜLETÉSEK.** Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Osztojics Szlobodán, Gyenes József Mihály, Komácsok Rudolf Sándor, Radulcsu Ioan, Kopony Gabriella Katalin Mária, Krajcsovic Ilona, Miscu Maria, Zbegan Lilian, Hanga Violeta Augusta, Ustiu-senco Stefania Paraschiva.

— **Megbukott a londoni Paprika.** A budapesti Az Est írja, hogy csak rövid ideig játszották Londonban Eric Maschwitz angol író Budapestben írt Paprika című zenés darabját, amelynek Barbara Bori magyar származású színésznő volt a főszereplője. Nagy bukás volt, amelybe Maschwitz nem akart belenyugodni. Rövidesen újra előadják a Paprikát, előbb Manchesterben, majd Londonban. Barbara Bori helyett Rinnie Hale játssza a főszerepet. A férfiszereplő is más lesz, Roger Treville. Ez a színész több, mint kétszázszor lépett fel Maschwitznak Balalajka című darabjában. Az író egészen átdolgozta a Paprikát és új kísérő zenét is íratott hozzá. Nem sok maradt meg a Londonban megbukott darabról, amelyet most újra levizsgáztatnak.

— **HALALOZÁSOK.** Meghaltak: Mitrú Constantin huszonkét éves, Hubián Mihály István husznapos, özvegy Horváth Franciska született Pricha hetvenéves, Simon Etelka született Varga negyven éves.

— **BÉCSBEN ELHALT TEMESVÁRIAK.** A bécsi polgármesteri hivatal diplomáciai uton a temesvári anyakönyvi hivatalnak megküldte az utóbbi évszázadban Bécsben elhalt temesvári illetőségű egyének jegyzékét. 1930-ban meghalt Glück Áron hetvenkilenc éves szücs, 1931-ben Birnstingl Róza nyolcvannégy éves, Brauch Mária született Hönich hetvenhét éves, Blau Árpád hatvanhárom éves, Politzer Zsigmond Sámuel hetvenhét éves, Osalagovics Odón hetvennyolc éves, 1932-ben Grünwald Antónia született Fröhlich nyolcvan éves, Crisan (Georghe) hatvanhat éves, Egger Ella öt éves, 1934-ben Filip Róza hatvanéves, Weiner Szidónia negyvenéves, Winter Gizella ötvenéves, Sena Friderika született Bienenfeld hetvennyolc éves, 1935-ben Green Aladár hatvankilenc éves, 1936-ban Herzog Péter huszonkét éves, Weber Katalin hatvanhat éves. A közölt adatok alapján ezeknek utólagos bejegyzése most történt meg a halotti anyakönyvben.

— **VESZTEGETÉS VADIA ALÓL FELMENTETT TEMESVÁRI ÁLLAMI FŐTISZTVEISELŐK.** Többeszüri tárgyalás után péntek d. e. hirdették ítéletet az aradi törvényszék negyedik tagozatának tanácsa Sodeanu Nicolae volt temesvári betegsegélyező pénztári igazgató és Caroleanu Florin betegsegélyzői vezérfelügyelő bünyében. A vád ellenük az volt, hogy csak azoknak a tisztviselőknek előléptetését javasolták a minisztériumban, akik az általuk kért összegeket lefizették. Az aradi törvényszékben több tárgyalást tartottak és ezeken egész sor munkásbiztosítópénztári tisztviselőt hallgattak ki. Az ítéletkihirdetésre péntek délben került sor. A bíróság büntelemény hiányában mindkét vádlottat felmentette.

A vilnai szintársulat jön

November 16-án a Városi Színházban a vilnai zsidó szintársulat játszik.

November 17-én, délután 6 órakor,

November 17-én, este 9 órakor is a vilnai zsidó társulat tart előadást.

A vilnai zsidó társulat művészei világhírességek.

A vilnai zsidó társulat pompás operettekkel játszik.

A vilnai zsidó társulat 2 vagón diszlettel érkezik.

A vilnai zsidó társulat divája pompás hangú énekesnő.

A vilnai zsidó társulat tenoristája a berlini Volksoper tagja volt.

A vilnai zsidó társulat csak két napig játszik a Városi Színházban.

A vilnai zsidó társulat csak 3 előadást tart a Városi Színházban.

A vilnai zsidó társulat helyvénei olcsók.

A vilnai zsidó társulat előadásaira már kaphatók jegyek.

A vilnai zsidó társulat előadásait mindenki meg kell nézni.

— **A régi telefonközpont helyiségeinek felhasználása.** Az új temesvári telefonközpontnak megnyitása után a régi telefonközpontnak a főposta palotájában lévő helyiségei november elejéig még a telefontársaság bérletében maradtak. Ezeknek a régi telefonközpont helyiségeinek a kiürítése fokozatosan kezdődött. A telefontársaság először a főposta földszintjének baloldalaról költözött ki, ahová a postakerületi főpénztár vonult be. A főpénztár volt helyiségeiben a belyegraktár maradt meg, amely eddig csak szűken fért el. A telefontársaság most már leszerelte az ugynevezett altermet, ahol a telefon műszaki berendezései voltak, ezenkívül a helyi és a városközi beszélgetések két kapcsolóterme. Ezeket a helyiségeket rendbehozzák és azokat telepítik az átszervezés és bővítés alatt álló postatiszti szakiskolát. A telefonközpont a postaépület második emeletén volt irodahelyiségeit különböző postai hivatalok elhelyezésére használták föl.

— **Magyar Kisebbség.** Jakabffy Elemér dr., Magyar Kisebbség című nemzetpolitikai szemléinek most jelent meg a legújabb száma. Főbb cikkei a következők: Bernády György dr., Ruszinszók, Német oktatás Magyarországon, A szudétánemeket, A romániai magyar időségi sajtó helyzetképe, A tizenhetedik évfolyamában lévő és havonta kétszer megjelenő folyóirat mindenkor behatóan foglalkozik az idősebb nemzetkisebbségi kérdésekkel. A lap kiadóhivatala — Lugoj, Strada Recele Ferdinand 41. — érdeklődőknek szívesen küld mutatványszámot.

— **MEGJELENT AZ ERIKA.** Most hagyja el a sajtót Seidner Imre regénye, amelynek írója a szimbolikus „Erika” címet adta. Hogyan jut el a főhős az élet hanyódásain és küzdelmeiben keresztül a valóság felismeréséhez, hogyan látja meg a felzárkózást mögött meghuzódó hideg realitást és hogyan tanul meg hinni a szertefoszló fiatalok álom helyett az emberi boldogság maradó örömeiben — ezt meséli el a könyv meghatón szép és izgalmas magyar nyelven. Seidner Imre tollának szorinós muzsikájával, Valóságos szerelmi vallomás ez a könyv, ujjongó óda a szépséghez, a szerelemhez, a természethez, az embernek a boldogságba vetett örök hitéhez.

— **MEGRÜNTETETT GYÁRVÁLLALAT.** A legfelső kartellbizottság legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a Fabrica de Zahăr Banat, amelyet Temesvároft freidorfli cukorgyár név alatt ismernek, a kartell törvény 24. szakaszának be nem tartása miatt a nemzeti ipartörvény értelmében élvezett kedvezmények megvonásával bünteti addig, amíg az új berendezéseire nem kapta meg az előírt miniszteri engedélyt.

— **TENGERALATTJÁRÓT ÉPÍT A RESITA HAJÓGYÁRA.** A Resita Művek a Cenciére Navale galajji céggel együtt megvásárolta a román dunahajózási társaság galajji hajójavító műhelyét és azt modern üzemmel alakította át. Ingatlant vásároltak, amelyen kiszélesítik az eddigi üzemet, amely csak a dunai hajók javítására szorítottok. A vállalat a tengerészeti minisztériumtól rendelést kapott két tengeralattjáró és egy aknalerakó hajó építésére.

— **BALEA AUREL A TEMETKEZESI VÁLLALAT UJ IGAZGATÓJA.** A városi temetkezési vállalat igazgatójává, amely állás nemrég Pacurariu Emil halálával megüresedett, Balea Aurel volt rendőrprefekturái titkárt nevezték ki. Balea Aurel Bozovicson született, a temesvári piarista gimnázium elvégzése után Kolozsváron teológiai tanulmányokat folytatott, majd lelkész lett szülő községében. Az impérium változásokkor állami szolgálatba lépett és a temesvári rendőrség tisztviselője lett, ahol a legutóbbi időben, mint titkár működött. Balea Aurel előzőleg, udvarias modorával általános népszerűséget szerzett magának és új állásába való zinevezése általános meglepetést váltott ki.

— **MEGFOJTOTTA UJSZÜLÖTT GYERMEKÉT.** A temesvári büntetőtábla tegnap tárgyalta Krautschek Mária huszonhárom éves nadragi illetőségű cselédeány ügyét, akit azzal vádoztak, hogy ujszülött gyermekét megfojtotta. A cselédeány Karánsebesen megismerkedett egy fiatalemberrel, aki elcsábította. Amikor gyermeke született, az ujszülöttet megfojtotta és azután bejelentette az anyakönyvi hivatalban, hogy a gyermek meghalt. A büntetőtábla az enyhítő körülmények figyelembevételével egy évi fogházra ítélte a cselédeányt.

— **MEGHALT A VIGYÁZATLAN CSELEDELENY.** Megirtuk, hogy Tettampel Katalin, a szakálhazai paplak szolgálóleányának ruhái tüzrakás közben meggyulladtak és a leány súlyos égési sebeke szenvedett. Tettampel Katalint beállították a temesvári kórházba, ahol az elmúlt éjszaka meghalt.

Mozi

Hajsza az arany után A Capitol mozi új színes filmje

A modern civilizációnak, amely anyagias szellemével fokozatosan elfoglalta a régi eszmények helyét, az arany a bálvány. Az arany birtokáért az emberek éveken keresztül kiméretlenül ölték egymást és különösen Amerika volt az arany után való kétségbeesett hajsza színtere. Az aranyláz számos helyen valóságos felborította az amerikai államok belső rendjét és az aranyláz elmulása után sokszor csak romok maradtak az élet helyén. A Capitol mozi új színes filmje egy ilyen izgalmas korszakot vetít a nézők elé. Eddig alig látott mozgalmas esemény pereg a hatalmas hegvek és a völgyek között, amelyeknek természetes szépségét hűen adja vissza a színes film. A filmesemény az 1865 év után játszódik le, amikor az arany utáni hajsza befejezésével a Sacramento folyó völgyében farmerek telepednek le és egész Kaliforniát egyetlen óriási területű termőföldre változtatják, amelyen hihetetlen mennyiségű gabona terem. A farmerek békés munkáját azonban ismét megzavarja az aranyláz. Újból aranyat találnak, de ezuttal a sziklák között. Megindul az arany kibányászása és csakhamar törmelék árasztja el a termőföldet. A farmerek hiába tiltakoznak és végül a bírósághoz fordulnak. A legfelső bíróság igazságot szolgáltat és az ítéletet végrehajtják, de csak akkor, amikor a bányászok mérnöke felrobbantja az eróműveket. A bányamérnökök az egyik farmer leánya iránt érzett szerelmesebbnek bizonyult az ügyvédekkel. A francia lapok az elragadtatás hangján innak a színes filmről és kiemelik, hogy a szereplők, Olivia de Havilland, George Brent, Claude Rains és Lindsay Margaret kitűnő színészek, akiknek játéka élményt jelent a közönség számára. A kitűnő filmnek tegnap volt a bemutató előadása a Capitol moziban.

MŰSOR

SZOMBAT, NOVEMBER 12.

APOLLÓ: *Bűbájos kisasszony* (francia film).
CAPITOL: *Hajsza az arany után* (angol film).
SCALA: *A szent hazugság* (német film).
RIVOLI: *A postamester* (francia film).
CONCORDIA (Mehela): *A sanghaji menekültek* (német film).

Patikák éjjeli szolgálat

Szombaton, november 12-én a szolgálati beosztás a következő:

Az I. kerületben az Unirii téren levő Weisz gyógyszerár.

A II. kerületben a Stefan cel Mare utcában levő Jahner R. gyógyszerár.

A III. kerületben a Carol uton levő Mária gyógyszerár.

A IV. kerületben a Bratianu utcában levő Diana gyógyszerár.

Az V. kerületben a Corvin gyógyszerár és Uj-kisodán Panajoth Ernő gyógyszerára állandó éjszakai szolgálatot tart.

Ne legyen saját magának ellensége! Jöjjön és nézze meg

POLA NEGRI

A szent hazugság

című, Svájcban készült egyetlen filmjét.
Ma és minden este a

SCALA
moziban

— Eh, mi történt magával, Karácsony apó? Tulságosan korán jött!

— Nem bizony! Most egész évre alkalmaztak az

AURORA

eláruló helyei, hogy az EGÉSZ ORSZÁGBAN MILLIÓKAT osszak szét. Már az I. osztály 20 darab 1.000.000 leies nyereményt oszt szét.

ÁLLAMI SORSJÁTÉK

I. OSZTÁLY HUZASA NOVEMBER 15.-ÉN

MELYI CIM?

Létszámítolóbank R. T. I. ker. fiókia, Bul. Reg. Ferdinand 8.

Egy kis világtörténelem.

Roszfogu uralkodók, fogatlan szépasszonyok, kincseket érő fogak

Szesélyes király, aki leütötte udvari fogorvosa fejét. — Másképpen alakult volna a világhistória, ha sok nagyembernek nem fájt volna a foga

Mióta a tudományos kutatások kimutatták, hogy izületi lobok, szív- és vesebajok, vérmérgezés és zánthán más betegség fogbetegedések következményeként lépett fel, a fogászat hatalmas fejlődésnek indult. Most már kezdek elhinni a fogorvosoknak, hogy a fog is része a szervezetnek és kóros elváltozásai épen úgy kihatnak más szervekre, mint akár az egész szervezetre is, mint más szervek betegségei. A fogászatnak úgy az orvosi, mint a technikai része a fejlődésnek eddig még el nem képzelhető fokára jutott.

A kísérletek, felfedezések, gyakorlati eredmények mellett a fogászat is újabb megvilágításba került. Így egy nagy port felverő gyilkosság — mikor is a schenbrunni park egyik elhagyott részében talált női hulla agnoszkálása és a gyilkos kézrekerítése csak a meggyilkolt fogorvosának a segítségével volt kinyomozható — a fogászat és a törvényszéki orvostan kapcsolatának megteremtését szükségessé tette. Rákerült a sor lassanként a fogászat történetének kutatására is, hogy hosszú évezredek tanulságainak eredményei levonhatók legyenek. E téren a németek vezetnek, a könyvpiacra, szakajtóban egymásután jelennek meg oly könyvek és közlemények, melyek a fogászat történetét vagy egyes fejezeteit tárgyalják.

FABÓL KÉSZÜLT HAMIS FOGAK

E közlemények során sok érdekes adat került napvilágra. Elsősorban az, hogy a fogfájás évezredek óta kínozza az embereket.

A fogfájás kifejezésére írók és költők a jelzők egész légióját pazarolták már el, de azért minden fogfájós ma is azt tartja, hogy ő még újabbakat tudna találni szenvedéseinek meghatározására. Talán a marcangoló, tépő, hasogató, villámszerűen nyúló és állandóan fokozódó fájdalmak okozták azt a hitet az emberekben, hogy a fogfájásban démonok keresen és rossz szellemet lásson, ezért az ősi időkben a fogbetegségeket gyógyítását vallási szertartás mellett végezték.

A fog az erőnek, parancsolásnak, tekintélynek,

nagyságnak volt a jelképe, nemcsak az ókorban, hanem még a középkorban is. Ezt látszik igazolni Kinizsi Pál kenyérmezei históriája, egy török hulláját fogaival emelt fel a földről, s úgy lejtette el a győzelem táncát. III. Ottó német császár sem vehette meg a fogak büverejébe vetett hitet, hiszen Nagy Károly síri nyugalmát is csak azért zavarta meg aacheni sírboltjában, hogy a dicső császár fogát megszerezze. Ezt hordozta azután amuletként állandóan a nyakában.

A legrégebb történelmi emlék Kr. e. 4500 évből maradt reánk. Belzoni olasz utazó találta meg Chepren fáraó sírjában az uralkodó mumiája mellett az első fából készült hamis fogakat. Általában azonban a múzeumban gyakoribbak az elefántcsontból faragott fogak. A XI-ik dinasztia egyik főmegsírijában egy hercegnek koponyájának fogáiban arany golyócskával tömött fogakat is találtak.

A bronzkori hallstadti leletek között akadnak rá a világ legrégebb fogvájójára és etől kezdve azután követni lehet fejlődését a rokokó elefántcsont, drágakövekkel ékesített fogpiszkálókön át a fogvájó kollektív gyári fadarabkáijáig.

BUDDHA FOGAI

Hatalmas könyvtárt tenni ki az a sok adat, melyet Buddha fogáról összeírtak. A buddhizmus megteremtőjének fogát Ceylon-szigetén Kandix templomában sokáig őrizték, míg csak a portugálok ki nem fosztották a híres szentélyt és el nem rabolták onnan a szent ereklyét. A portugáloknak egy maharadzsa 400.000 aranyat ajánlott fel

érte, de ők államérből darabokra törték, összemorzolták és a tenger fenekére szórták. Csakhamar e merénylet után egy okos püspök új Buddha-fogat helyeztek el a szentélyben és azt állította: a portugálok nem az eredetieké vitték magukkal. Egy angol tudós a szent fogat titokban beható vizsgálatainak vetette alá és megálapította, hogy egy vizlő foga. Különböző számos buddhista kolostor őriz még Buddha-fogát és úgy vagyunk vele, mint Washington fogaival, melyből a kimutatás szerint kb. 138 eredetit őriznek az amerikai múzeumok és mügyűjtők.

A Talmud azt írja, nincs nagyobb fájdalom a fogfájásnál. Egy legenda szerint Jákobnak kitűnő fogai voltak s egyszer haragjában egy vaslapot morzsolt velük össze. A katolikus vallás 11 fogfájós szentet ismer, közöttük Apollónia volt az, ki legfőbbet szenvedett. A németek különben Apollónia mártírúma címén háromkötetes könyvet adtak ki, melynek súlya 2500 grammot tett ki.

MIÉRT SZERETTE IV. HENRIK A TYUKHUST?

A németek után a franciák sem maradhattak le a fogászat történelmének a megírásában. Legalaposabbak a francia királyok fogbetegségeiről szóló leírások. Szinte sorjában lehet követni azokat a királyokat, kiknek nem egy tette van összefüggésben fogbetegségekkel. IX. Lajos a Szentföldön hagyta skorbuttól meglazult és kihullott fogait. Első udvari fogorvosként Olivier de Daimon nevét jegyezte fel a história. Ezt a szerencsétlen

uralkodója akasztófára juttatta, talán azért, mert nem tudta fogfájdalmaitól megszabadítani. Pedig alacsonyabb sorsot is megérdemelt volna a derék fogorvos, mert egy fiatal nőnek oly állkapcsot készített, mely szelvényben nagy feltűnést keltett. De Oliver de Daimon esete nem riasztotta el azokat, akik hajlandók voltak az udvari fogorvosi állás elvállalására, noha ez a tisztség nem mindig volt sinecurna-nak tekinthető. III. Henrik nem igen lehetett antialkoholista, ha fogorvosa még szájbölggetésre is bort rendelt neki. IV. Henriknek is megvolt az oka, ha azt akarta, hogy minden francia alattvaló fazékjában tyuk főjjon, nem olyan rossz fogai voltak, hogy csak a nagyon puhára főtt tyukhust tudta megrágni. XIII. Lajos udvari fogorvosa is eleget szenvedhetett felséges páciencia kezelése alatt, mert az uralkodóknak olyan nyelve volt, hogy miután kiöltötte, nehezen lehetett szájába visszahelyezni.

MAITENON ASSZONYNAK EGYETLEN FOGA SEM VOLT

A történelem egészen más fordulatot vesz, ha a Napkirály nem kap olyan fogbetegséget, mely egész életére kihatott. A király egyik fogát borbélyja úgy operálta meg, hogy az uralkodó élete végéig viselte következményét. Az állkapocs oldalán nagy nyílás támadt, melyből állandóan geny ürült ki és ennek büzét csak erős parfümök használatával tudta leplezni. Ez az idő volt különben a szép és híres szeretők kora. Ha azonban fogászatj szemmel nézzük a szép kurtizánokat rettenetes, amit náluk találunk.

A legszebb nőnek százszázuk volt az ópólatlanság és elhanyagolt fogak miatt.

Maitenon asszonynak, mikor a király feleségül vette, egyetlen foga sem volt. A fogatlanság mint sex-appeal jellegzetes tünet! Hamis fogsort először egy hercegnő viselt. Ezzel jelent meg egy udvari ebéd és emiatt azonban a király egyik tréfiáján nevetnie kellett, utána nem tudta féltrebillent fogora miatt száját becsukni, az udvar körörendő nevéteése közben dühében a fogsort a sarokba vágta.

Franciaországban 1590-ben tűnt fel először a fogvájó. Rövid idő alatt népszerű lett. Coligni tábornokról mesélik, hogy fogpiszkálóját még a csatákban sem vette ki szájából. És mikor Szentbertalanéjszakáján ellenségei megölték, fogpiszkálóját dugták fogrészébe.

Nagyon sok Napoleon követő igyekezett utánézni a korzakai patthogó s parancsoló hangját és mondatait. Pedig ennek a jellemző beszédnek okát a fogorvosok derítették fel. A császár elülső fogai oly csunyák és rosszak voltak, hogy emiatt szégyellte száját kinyitni. III. Napoleon nagyon sokat adott fogaira és ezeket koránsk legjobb fogorvosával, Thomas W. Enas-val kezelte. A híres fogorvos óriási hagyatékát a philadelphiai fogászati főiskola alapítására hagyta.

A ROSSZ FOGORVOSOKRÓL

Es nincs új a nap alatt! A napjainkban szokások pereskedés a fogorvos ellen — melynek célja a fogorvos megijesztése és ennek kapcsán a meghurcoltatástól félelem kiaknázása és kizsebelése — már a régi világban is ismeretes volt. 1687-ben Demjén nevű kassai foghuzót Szántay Mihályné beperelte, mert gyereke szája „megvesztett” a kezeléstől és költségek fejében 100 tallér, fájdalomdíj címén 1000 tallért követelt tőle.

A vándor fogkuruzslók is ismertek voltak, ez sem a mai világ terméke. Nagy Ignác „Magyar titkok” c. regényének egy hosszú fejezetét e kérdésnek szenteli. Mintha csak a mai utódaik, a házaló kuruzslók; látnak magunk előtt! Káros működésük ellen már akkor is sokan felszóltak, többek között Jankovich Antal doktor, József nádor orvosa is, ki 1838-ban a következőket írja: „... óvakodjunk a vándor fogorvosoktól, mert ezek csak rövid ideig tartózkodnak egy helyen és titkos szereikkel, fogporaikkal, fogelixírjeikkal nemcsak pénzt veszik el az emberektől, de maradék fogaiktól is megszabadítják...”

A jó tanácsos: sohasem késő megfogadni!

Dr. Kovács László

Horthy magyar kormányzó Kassán

A hercegprímás misét celebrált a dómban. — A magyar kormányzó szlovák nyelven is beszélt

Imrédy lemond a jövő héten

BUDAPEST, november 11. Pénteken délelőtt negyed 12 órakor, csapatai élén bevonult Kassára Horthy Miklós magyar kormányzó, akít óriási tömeg üdvözölt. Elsőnek Imrédy Béla miniszterelnök mondott beszédet hozzá, aki hangsúlyozta, hogy e pillanatban meg kell születni a megértésnek magyar és magyar között. Utána Tost János kassai magyar polgármester, majd pedig Carsky püspöki vikárius, végül pedig Eszterházy János gróf, a város képviselője üdvözölte a kormányzót, aki válaszában hálával emlékezett meg a nagyhatalmak vezetőiről. Biztosította a Magyarországhoz került szlovákokat, hogy nyelvüket és kultúrájukat teljes szabadsággal gyakorolhatják és végül szlovák nyelven beszélt a szlovákokhoz. Ezután istentiszteletet tartottak a kassai dombon, amelyet Serédy Jusztin hercegprímás pontifikált.

LEMOND AZ IMRÉDY-KORMÁNY

A délutáni lapok jelentése szerint politikai körökben az a hír terjedt el, hogy a felvidéki területek visszacsatolását, illetve a visszacsatolás ünne-

pélyes törvénybeiktatása után az Imrédy-kormány benyújtja lemondását, azzal az indoklással, hogy az ország megnövekedésével a magyar közbizony az országba lép és ennek a politikában is kifejezésre kell jutnia. Általában az a vélemény, hogy a kormány lemondása a jövő héten következik be. Ha ismét Imrédy kapna megbízást, hogy kormányát valószínűleg nagy mértékben átalakítaná.

A VISSZACSATOLT TERÜLETEKEN TOVÁBB MŰKÖDNEK A RUTÉN ÉS SZLOVÁK ISKOLÁK

Teleky Pál gróf magyar kultuszminiszter utasításokat adott a Csehszlovákia által átadott területek felekezeti iskoláit illetően. Az irányelv a munka folytonosságának biztosítása az összes iskolákban, a folyó iskolaév végeztéig. A magyar állam magára vállalta a volt csehszlovák állami iskoláinak terheit és egyben elrendelte, hogy az összes rutén és szlovák gyermekek által látogatott iskolákban továbbra is tanítsák a két nemzetiség nyelvét. A mennyiben a tankönyvek Magyarországra vonatkoznak, ezeket azonnal kicserélik a Magyarországon használatos tankönyvekkel.

A romániai némettség két vezére békejebbot nyújtott egymásnak

A német népközösség hivatalos jelentést adott ki

A romániai némettség két táborában évek óta tartó egyenlenség után — miként azt már jelentettük — helyreállt a béke. Beszámoltunk arról a nagy temesvári gyűlésről, amely a helyreállt egység jegyében folyt le. Ezzel kapcsolatosan a romániai német népközösség tegnap hivatalos jelentést adott ki, amely közli, hogy

a két német vezér: Fabritius Fritz és Bonfert Alfréd kezét nyújtott egymásnak.

A mult minden félreértését elfeledték és elte-

mették. Minden személyes gátlás a közösség jóléte érdekében megszűnik. Minden tevékenységünk és alkotásunk — mondja többek között a hivatalos jelentés — népünk érdekében való. Fabritius Fritz és Bonfert Alfréd elvárják hivatásuktól, hogy

mindegyik kezét nyújt legközelebbi némtársának

a nagy építési munkában való részvételre.

Kétszáz millió lei városi kölcsön az erdélyi kaszárnya megszerzésére és nagyszabású építkezési program megvalósítására

Temesvár város vezetősége a kölcsönt részvénykibocsátás formájában akarja megszerezni.

Temesvár, november 11. Temesvárott ismételen felmerült az utóbbi esztendőök során a terv, hogy a város a katonai kincstár tulajdonát képező úgynevezett erdélyi kaszárnyát megvásárolja, lebontatja és

az így felszabaduló tizenhét holdnyi területet városfejlesztési célokra használja fel.

Ezen a területen építenék föl az új városházát, az igazságügyi palotát, több más középületet és létesítményt egy ünnepélyes és díszfelvonulások megtartására alkalmas nagy teret. A többi fennmaradó részt parcellázzák és építési célokra magánosoknak adnák el. A terv megvalósulása esetén a vármegyei prefektúra előtti tér ünnepélyek tartására feleslegessé válnék és azért annak nagyobb részét parkosítanák és aszfaltos utakkal borítanák, kisebb részét pedig — miután szintén aszfaltburkolattal látják el — meghagynák piactérnek.

Ezeknek a nagyszabású terveknek a megvalósítására körülbelül kétszáz millió leire volna szükség.

Rövidebben az volt a város szándéka, hogy az erdélyi kaszárnya megszerzésére és több építkezés elvégzésére az országos letétpénztárnál vesz föl kölcsönt. Most azonban erről a tervről lemondott és a kölcsönt a városi vállalatokra akarja felvenni részvénykibocsátás formájában. A város vállalatainak értéke körülbelül kétszáz millió leit tesz ki és mivel

a törvény értelmében ezeket kereskedelmi alapokra fektették, nincsen semmi akadálya annak, hogy

kétszáz millió lei erejéig részvényeket bocsátanak ki.

A részvényekért befolyó összeg volna a kölcsön. A részvények után a város hat százaléko: fizetne és azokat bizonyos idő múlva visszaválná. A terv még nem érett és jelenleg csak kidolgozás alatt áll.

Kétszáz új munkásházat létesítettek Bucurestiben

Ralea miniszter beszéde a szociális program közel végrehajtásáról

Bucuresti, november 11. A Tempo című fővárosi lap írja: A romániai munkásság számára új korszak kezdődött. Ofelése, az uralkodó régi óhajja, hogy a munkássztyál iránt illetékes körökkel figyelemmel viseltessenek. A királyi kívánság teljesedésbe megy, mert a munkásság szellemi és

anyagi színvonalának emelése érdekében máris jelentős lépések történtek.

A munkaügyi miniszteriumban most is olyan tervet dolgoznak, amelyek a munkásság helyzetének javítását célozzák. Említésre méltó, hogy Mihail Ralea munkaügyi miniszter és Misu Enescu, munkásbiztosító pénztári vezérigazgató irányítása és felügyelete mellett

a nyár folyamán a Vatra Luminoasa negyedik emeletű, új munkás lakás épült,

amelyeket most adtak át a megjutalmazott munkásoknak. A lakások tulajdonosainak birtokba helyezése fényes ünnepség keretében történt meg és azon számos magasrangú állami hivatalnok is megjelent. Az ünnepségen felszólt Ralea munkaügyi miniszter is, aki beszédében hangsúlyozta, hogy

Ofelése kormányja folytatni kívánja az ország újjáépítésének munkáját.

A munkásság helyzete fokozatosan javulni fog, de természetesen csak akkor, ha továbbra is fegyelmet és rendszertetűkről és rendszeretűkről tesznek tanúságot. Végül a nagyszámú közönség jelenlétében újabb munkáslakások alapköveit rakták le.

Feloszlatják a cseh politikai pártokat

Prága, november 11. A Ceteka ügynökség jelenti: Hivatalosan megcáfolják mindazokat a híreket, amelyek arról szólnak, hogy Kárpátalján zavargások törtek volna ki és összeütközésre került volna a sor a lakosság és a csendőrség között.

A csehszlovák kormány Sirovy tábornok-miniszterelnök elnöklete alatt pénteken délután minisztertanácsot tartott. A minisztertanács az új köztársasági elnök megválasztására vonatkozó előkészületekkel, az ideiglenes alkotmánnyal, a párt-összpontosítással és a ruszin helyzettel foglalkozott.

A minisztertanácsal kapcsolatosan politikai körökben az a vélemény alakult ki, hogy

az új köztársasági elnök csak Chwalkovsky, eddigi külügyminiszter lehet.

Az elnökválasztásra egyébként minden bizonytalán már a jövő hét elején sor kerül. A csehszlovák kormány kebelében rövidesen változások várhatók, az új miniszterelnök Cserny volt belügyminiszter, az új külügyminiszter pedig szlovák nemzetiségű lesz, valószínűleg Krno lesz. Prágai politikai körökben úgy tudják, hogy a minisztertanács elhatározta az összes politikai pártok feloszlatását is és foglalkozott Sirovy tábornoknak tábornaggá való előléptetésével. Az esti órákban a minisztertanács ismét összeült.

A vilnai sidó szintársulat

november 16-án, szerdán este 9 órakor,

Palesztinai szerelem (Palesztiner Liebe),

november 17-én, csütörtökön d. u. 6 órakor

Az ember legyen ember (A Mensch soll men san),

november 17-én, csütörtökön este 9 órakor

Gyermeki hála (Dank von Kinder)

Jelvet már kaphatók a Városi Színház pénztáránál 13 lejtől 123 lejig.

**A háború lidércnyomása után
A MILLIÓK SZÉP REMÉNYE,
amely teljesebbé meg a
MERCUR
egész országban mindenütt
található elárúsító helyeinél
vásárolt sorsjeggyel.**

Az Állami Sorsjáték új terve
4 nyereményt a 6 millió és 70
nyereményt a 1 millió értékben
irányoz elő

Már az 1. osztály, amelynek
huzása november 15.-én lesz,
a játékosok között 20 darab, 1
millió nyereményt
oszt szét.

MERCUR

HELYI CIM:

TEMESVÁRI BANK

= KÖZGAZDASÁG =

Üfelsége szentesítette a Kereskedelmi Kodexet

Az új törvénykönyv 1939 március 1-én életbelép és a közeli napokban kihirdették
Az igazságügyminiszter nyilatkozata

II. Carol király már szentesítette az új kereskedelmi kodexet, amelynek II. Carol Kereskedelmi Kodex neve lesz és egységesen szabályozza a kereskedelmi jogot az egész ország területén. A szentesítés után Victor Iamandi igazságügyi miniszter a saját számára a következő nyilatkozatot tette:

— A bucovinai magánjognak egységesítése alkalmával ígéretet tettem arra, hogy december 1-ig az országnak egységes kereskedelmi törvénye lesz. Amint láthatják, az ígéretet még idő nyelre is megtartottam és azt hiszem, hogy éppen így be tudom tartani azt az ígéretemet is, hogy jövő év március 1-én az országnak egységes polgári törvénykönyve is lesz.

Ebben a tekintetben nem enyém az érdem, legfeljebb annyiban, hogy sürgettem a munkálatait, amelynek bevégzése már kívánatos volt. Több általános és különös szempont kívánta volna, hogy

mindjárt a háború után egységesítettessenek

Az állami biztosító kiterjeszti munkakörét

A belügyminisztérium biztosítóintézete tegnap Marinescu tábornok elnökelete alatt ülést tartott, ahol foglalkozott a középületek biztosításának kérdésével. Miután a legutóbbi törvény nemcsak a szoros értelemben vett állami, hanem az autonóm intézetek épületeinek biztosítását is elrendelte, az állami biztosítóintézet tevékenységének szélesítésére van szükség. A jövőben ez az intézet biztosítja az autonóm testületek épületeit és munkakörébe beveszi az ingó biztosítást is, tehát az állami és autonóm intézetek gépkocsijainak biztosítását. Megállapították azt az elvet, amely mellett a tartalék tőkéből a megyék és községek közhasznú céljaira a biztosítóintézet a jövőben kölcsönöket nyújt.

az ország magánjogi és kereskedelmi törvényei

és ezzel megszűnt volna az a helyzet, hogy az ország különböző részeiben, különböző törvények legyenek életben. Ha bármily későn, de most már elértük, hogy az ország egész területén a kereskedelem egységes jogszabályok között működhetik.

— A most szentesített kodex évek hosszas kodifikálásának eredménye, melyet betetőzött a törvényhozási tanács munkája. A kodex tekintet tel van az utóbbi évek joggyakorlatára, tehát

a régi királyság kereskedelmi törvényével szemben is lényeges módosításokat mutat.

Szükséges, hogy ilyen terjedelmes törvény hónapokkal előtt jelenjen meg életbeléptetése előtt. Az életbeléptetési határidő, március 1-re tűzött ki és azt hiszem, ez az idő elegendő lesz arra, hogy az érdekeltek a törvény szövegét kellően megismerjék.

Az ország lakosságának egynegyede használ villanyvilágítást

Az Országos Energiatermelési Szövetség kimutatása szerint, az ország népességének 24,6 százaléka használ villanyáramot. Ez 4 millió 431 ezer léleknek felel meg. Villanyvilágítás van bevezetve 510 községben és fejenként 60 kilowattóra áramot fogyasztanak. Az elfogyasztott áram 1 milliárd 77 millió kilowattóra, amiből 537 millió a közüzemek áramtermelése, míg 540 millió az iparvállalatok saját villanytelepeinek a termelése. Az utóbbi tíz évben az áramfogyasztás 60 százalékkal emelkedett. Megállapították, hogy az ipari áramfogyasztás nem áll arányban az ipar tényleges fejlődésével, aminek oka az, hogy az áramhálózat még nem elég kiterjedt és a tervbevett területeken a falvak villamosítása nem történik meg.

Ártolyamok, gabonaárak

PÉNTEK, NOVEMBER 11.

A hivatalos devizárfolyamok a következők: (az első szám a vételt, a másik az eladást jelenti). Hollandi forint 76.18—77.28, belgas 23.67—24.01, angol font 665.45—676.89, olasz lira 7.172—7.172, dollár 140.07—142.14, francia frank 3.59—3.80, cseh korona 4.70—4.80, svájci frank 31.74—32.22. Ezekben az árfolyamokban a devizafelár is befigyeltatik. Dinár 2.89—3.05, pengó 25 és 26.50—27, német márka 38—39, felár nélkül.

A bányági gabonapiacra a tengeri irányzata barátságosabb lett és a lucerna iránti kereslet is élénkült. A többi gabonacemű irányzata lanya. A piaci árak a következők: temesi buza 78 kilós 350, torontáli buza 375, ótengeri 340, új tengeri 245, szárított új tengeri 320, zab 390—400, takarmányárpa 390, tavaszi árpa 380—400, korpa 270, ótökmag 730, új tökmag 630, kismalmi liszt a 30/70-es beosztásból 740, nagymalmi liszt 760 lei százkilónként. A lucerna 50 és a löheremag 18 lei kilónként.

— PIACI ÁRAK. A temesvári hetipiacon pénteken a következő árak mellett vásároltak a háziasszonyok: tojás darabja 2—2.50 lei, karfiol egy fej 3—10 lei nagyság szerint, káposzta egy fej 2—8 lei, száraz bab kilója 12—14 lei, zöld paprika 1 lei darabja, a kisebb három darab 1 lei, vörös hagyma 6 lei kilója, kalarabé 1—2 lei darabja, alma kilója 6—14 lei, körte kilója 14—20 lei, vaj 80—110 lei kilója, csirke párja 40—100 lei, liha darabja 150—250 lei.

— A MEZŐGAZDASÁGI HELYZET. A földmivelésügyi minisztériumhoz beérkezett jelentések szerint az ország sík vidékein az időjárás kedvező az őszi munkálatok szempontjából. Az ökirályságban a buza és az őszi kalászosok vetése egyre folyik. A korán vetett buza kedvező körülmények között kelt ki. A szüret befejeződött, most folyik a szőlővnyégek betakarása.

— BUCURESTIBEN MEGSZÜNTETÉK A HUS MAXIMÁLIS ÁRÁT. A bucarestii főpolgármesteri hivatal megszüntette a hus maximális árát. Tette ezt azért, mert a nagyvágók biztosították Dom brovsky főpolgármestert, hogy a szabad verseny következtében a husárak a maximális árak nivója alá fogják esni.

— NEMZETI MUNKAVEDELMI BIR SÁG JEGYZŐKÖNYVEIT NEM KELL A MINISZTERNEK ALÁÍRNI. A Vacuum Oil Comp. egy korábbi kormány alatt büntetésbe részesült a nemzeti munka védelméről szóló törvény intézkedéseinek be nem tartása végett. Az utóbbi két év folyamán több ízben megtörtént, hogy a szanckioákat megállapító jegyzőkönyvet nem a miniszter, hanem az államtitkár írta alá és emiatt az Astra Romána ellen felvett jegyzőkönyvet a Semmitőszék meg is semmisítette. Ennek a határozatnak a tudatában indított keresetet a Vacuum Oil Comp. a bucarestii tábla előtt, amely a már kialakult joggyakorlat alapján, a bíróságól jegyzőkönyvet meg is semmisítette. Az állam ez ellen felfolyamodást adott be, és ennek eldöntése meglepetést hozott, mert a semmitőszék az előző határozattal ellentétes álláspontra helyezkedett. Kimondotta, hogy nem szükséges, hogy a jegyzőkönyvet a miniszter személyesen írja alá. Az új joggyakorlat számos nagyvállalatot érint, a melyeknek hasonló keresete fekszik az ország különböző ítéletáblái előtt.

— MUNKAKONFLIKTUS ÜGYÉBEN CSAK A JÁRÁSBÍRÓSÁG SZÉKHELYÉN LEHET DÖNTENI. A Semmitőszék megsemmisítette az orviatei törvényszék által kijelölt bizottságok határozatát, amelyet egy munka konfliktus tárgyában hoztak. A megsemmisítés oka az, hogy a bizottság kiszállt annak a vállalatnak a székhelyére, amelynél a munkakonfliktus keletkezett, nyilván azon célból, hogy ott az érdekelteket könnyebben hallgathassa meg. A Semmitőszék kimondotta, hogy a munkaügyi bizottság csak a bíróság székhelyén működhetik.

— GYÜMÖLCSFELDOLGOZÓ TELEPEK LÉTESÍTÉSE. A nemzetgazdasági miniszter úgy intézkedett, hogy a gyümölcstermelés és a gyümölcskivitel fokozása végett, különböző gyümölcsfeldolgozó telepeket létesít. A lapusamegyei Calarasi-ban egy díofehérítő üzemét állítanak fel, amely a szőlőn idején 250 vagón diót fog feldolgozni. Ugyanitt állítják fel a szárított szilva standardizáló műhelyét és ezzel lehetőségessé teszik, hogy a szilva minősége szerint csoportosítsa, kerüljön exportra. Két telepet létesítenek a kajszinbarack szárítására, egyet Bucurestiben, a másikat Dobrogeaban.

— Malomhengerek behozatali vámja. A hivatalos lap legutóbbi száma közli a királyi rendeletet, amely a malmok számára szükséges henger behozatali vámját 100 kilogramonként 675 leiben állapítja meg és ugyanez a vám áll fenn, a vámtarifá 1228 tétele alatt említett tartalékrészekre.

SPORT

Megrendezik a Carol Kupa mérkőzéseket

București, november 11. A fővárosi sportkörök kezdeményezésére új formában a szövetség ismét ki akarja írni a labdarúgó Carol kupamérkőzéseket. A Carol kupáért, mint emlékeztető, a ligák válogatott csapatai küzdöttek, ezek a mérkőzések azonban mintegy három éve szünetelnek a zsúfolt műsor miatt.

Az új Carol kupamérkőzéseken az ország 43 alkerületi válogatottja venne részt, melyeket a Román kupa rendszere szerint bonyolítanának le. Először az alkerületi csapatok játszanának, melyek kerületében nincs az A. és B. ligában játszó csapat. A második fordulóban azok a kerületek mérkőznének, melyekben B. ligás csapat van, majd azok az alkerületi csapatok kerülnek sorra, melyek kerületében A. ligás csapatok is játszanak. Az új kupakirás tervezetét a kupabizottság készíti el és a szövetség tanácsa elé terjeszti.

Románia atlétikai rekordjai

Románia atlétikai rekordjai jelenleg a következők. Az idén elért rekordokat kövér betűkkel szedtük.

Szeniorok, sikfutások:

100 m: Péter TAC és Kovács KAC 10.6 mp.
200 m: Iordache St. R. 21.9 mp.
300 m: Nemezc KAC 36.4 mp.
400 m: Iordache St. R. 49.1 mp.
500 m: Th. Popovici V. D. 1. perc 09 mp.
800 m: Nemes St. R. 1 perc 58.5 mp.
1000 m: Lapusan V. D. 2 perc 39.5 mp.
1500 m: Manea 4 perc 04.6 mp.
2000 m: Lapusan 5 perc 54.2 mp.
3000 m: Manea St. R. 9 perc 03.8 mp.
5000 m: Dinu Cristea St. R. 15 perc 23.3 mp.
10.000 m: Dinu Cristea St. R. 32 perc 15.1 mp.
15.000 m: Vasile Cristea Brassó 55 perc 21.4 mp.
20.000 m: Vasile Cristea Coltea Brassó 1 óra 15 p. és 18 másodperc.
25.000 m: Vasile Cristea Coltea 1 óra 38 p. 46 mp.

30.000 m: V. Cristescu 1 óra 57 perc 16 mp.
1 óras futás: Cristescu 17 km. 111 méter.
2 óras futás: Cristescu 30 km. 792 méter.

Gátfutások:

110 m. gát: Maesciuc Dragos Voda 15.6 mp.
200 m. gát: Virgil Ioan St. R. 26.6 mp.
400 m. gát: Kruppka Esta Sun 57 mp.

Staféták:

4x100 m: KAC 44 mp. Országos válogatott 42.5 mp.
4x200 m: KAC 1 perc 31.1 mp.
4x400 m: Viforul Dacia 3 perc 30.8 mp.
Országos válogatott 3 perc 30.2.
4x800 m: Sportlégió 8 perc 31.8 mp.
4x1500 m: St. R. 17 perc 34.4 mp.

Ugrások:

Magas: Stefan Coltea Brassó 185.5 cm.
Távol: Ionescu Crum Astra Brassó 715 cm.
Hármas: Calistrat VD. 14.20 méter.
Rúd: Eilhardt Rákás AC 386 cm.

Dobások:

Súly: Fritz AAC 14.45 méter.
Diszkosz: Havaletz AAC 47.17 méter.
Görög diszkosz: Havaletz Metropola 36.60.
Gerely: Vamanu St. R. 62.59 méter
Kalapács: Biró KAC 46.17 méter.

Dekatlan:

Régi pontozás: Herold SUEF 6718.135 pont
Új pontozás: Maesciuc Dragos Voda 5556 pont.

A Politechnica kapta a Progresul elleni mérkőzés két pontját

A temesvári Politechnica csapata a Progresul elleni mérkőzés után óvást nyújtott be, amelynek a kerületi bizottság helyt adott és a mérkőzést két ponttal a Politechnica javára igazolta.

3 NAP MULVA

lesz az
ÁLLAMI SORSJÁTÉK
I. OSZTÁLYÁNAK A
HUZÁSA
A. J8-İK SORSJÁTÉK
NAGY ATTRAKCIÓJA AZ
ÚJ TERV

MÁR AZ I. OSZTÁLYBAN
36.108 NYÉREMÉNY
51.880.000 LEI

értékben lesz
kisorsolva.

A német sport számokban

A német sport vezetői érdekes statisztikát adtak ki, amely a számok tükrében mutatja be a német sportélet hatalmas fejlettségét.
862 stadion van 30 ezer négyzetméter területen.

27.910 sportpálya körülbelül ugyanakkora területen.
13.487 edzőpálya.
49.172 sportra alkalmasnak berendezett udvar.
7025 középiskolai tornaterem.
3542 egyesületi tornaterem.
8360 kisebb sportcsarnok.
3019 teniszpálya (szabadtéri).
61 fedett teniszpálya.
36 nagy fedett sportcsarnok.
52 golfpálya.
5134 nyári nyitott uszoda.
238 fedett uszoda.
2330 csónakraktár.
335 lovaglóiskola.
1588 lovagló gyakorlótér
136 lóversenyter.
8 fedett lóversenycsarnok.
23 149 lóversenycsarnok.
271 evezőpálya.
4165 keréknárpálya.
1166 jégpálya.
66 bobbpálya.
376 siugró trambulín.

Sportok	Égvesülletek száma	Sportolók száma
Céllövősport	13942	421506
Labdarúgás	12781	659351
Atlétika	7645	266105
Kézilabda és kosárlabda	4749	151803
Uszás	2632	131030
Tenisz	1676	75872

Si	1618	74867
Kerékpár	2851	62130
Evezés	1116	45313
Ökölvívás	750	15556
Asztali tenisz	666	14083

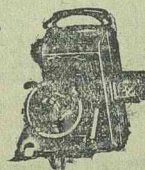

Foto-Sport-Optik

Fotolaboratorium
Agfa, „Kodak” és „Voigt-
änder” gépek és filmek.

A. M. Mülley

Timișoara I.,
Strada Solderer 11.

A Temesvári Staruinta visszalépett a másodosztályú bajnokságtól

A Temesvári Staruinta csapata bejelentette a kerületi bizottságnak, hogy visszalép a másodosztályú bajnokságtól. A kerületi bizottság a bejelentést tudomásul vette és a Staruintat törölte a bajnokságból.

Ime: ez a Páris válogatottja! A francia lapok mint érdekességet említik meg, hogy Páris válogatottjában, mely 1:2 arányban vereséget szenvedett Belgrád csapatától, mindössze két született francia játszott! A csapat összeállításában ugyanis ez volt: Hiden, osztrák születésű francia állampolgár—Zabola, spanyol, Tarrio argentinai—Diagne, Martinique szigetéről származott gyarmati néger, Jordan, osztrák születésű francia állampolgár, Gnadi, szenezáli gyarmati néger—Fructuoso északafrikai gyarmati néger. Simonyi, magyar születésű francia állampolgár. Veinante, francia, Ceisserer, francia.

EGY SORSJEGY

GHEORGHE STĂNOIU TOL GAZDAGGA TESZI!

PIK TİMHOARA - BUL. REGELE FERDINAND 6

PIK TİMHOARA - BUL. REGELE FERDINAND 6

Sporthirek mindentelől

A labadarugószövetség további két mérkőzés lefolyását engedélyezte az Unirea Tricolor Törökországban turázó csapatának. Kérdés azonban, hogy ezeket a mérkőzéseket lejátszák-e, mert Törökországban az elnök halála miatt teljes gyász van.

Nagyarányu akció indult meg a fővárosban, a melynek eredményeképpen most már bizonyosra vehető, hogy Dinu Cristea román atléta résztvesz a párisi atlétikai versenyeken.

A görög szövetség kétszáz ezer leít ajánlott fel a román labdarugó válogatott csapatnak, amelyet azonban a román szövetség kevesel.

Nae Marasescu ismert fővárosi sportférfit szerdán helyezték örök nyugalomra a bucarestii sporttársadalom óriási részvéte mellett.

A Bucurestiben vendégeskedő, majd Constantara visszautazó Emden német cirkáló legénységének labdarugócsapata tegnap a constantai Marinával mérte össze erejét, melyet 3:2 (2:1) arányban győzött le.

A fővárosi sportlapok jelentése szerint a csehek értesítették a bucarestii szövetséget, hogy a román-cseh válogatott mérkőzést november 28-án hajlandók lejátszani Prágában. A román szövetség valószínűleg december 4-ét ajánlja majd a cseh szövetségnek.

Rádió

SZOMBAT, NOVEMBER 12.

Bucuresti, 6.30: Ritmikus torna, hírek, reggeli hangverseny, háztartási és orvosi tanácsok. 13.15: Időjelzés, kulturális hírek, sportközlemények, vizuálisjelzés. 13.25: Déli hangverseny. 14.10: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. 15.10: Közlemények. 17: Országóra. 18.15: „Munka és jövedély”-óra. 19.15: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.17: Emanoil Bucuta. 19.32: Szalonzenekar. 20.25: Gr. Tausan előadása. 20.40: Waleria Jedrzejewska lengyel dalokat énekel. 21: Rádióposta. 21.15: Ghindă jazzzenekar. 22: Hírek, sport. 22.15: Eugen Popescu énekel. 22.40: Tánccmek. 23: Hírek. 23.15: Costică Tandin zenekara. 23.45: Hírek külföldre francia és angol nyelven.

Budapest I. 7.45: Torna. Utána: Hanglemezek. 8.20: Étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: Móricz Pál elbeszéléseiből. Felolvasás. 11.45: Mit nézünk meg? A Muzeumkert szobrait ismerteti Mesterházy Jenő. 1.05: Oláh Kálmán cigányzenekara. 1.30: Hírek. 2.20: Időjelzés, időjárás. 2.30: Hanglemezek. 3.35: Hírek. 4: Elelmiszerek. 5.15: Móra Panka meséi. 5.45: Hírek. 6: Etüdök. Zongorán előadja Schwalb Miklós. 6.35: Mint üzen a rádió? 7: Vargha Imre énekel, kísér Sára Elemer és cigányzenekara. 7.30: Helyes magyar kiállítás. 8: Hírek. 8.30: Aranyvizit. Színpadi balada hat részben. 10.35: Hírek, időjárásjelentés. 11: Indulók. (Hanglemezzel). 11.30: Hírek német és olasz nyelven. 11.40: Operaházi Zenekar. 12: Hírek angol és francia nyelven. 1.05: Hírek.

Budapest II. 7: Mezőgazdasági félóra. 7.30: Ötven-

éves az Eötvös-inga. Felolvasás. 8.35: Szalonzenekar. 10: Hírek. 10.25: Muszorgszkij—Ravel: Egy kiállítás képei. (Hanglemezzel).

Bécs. 19.40: Szüret közvetítése Tokajból. 20: Grieg—est Oslóból. 21.10: Operet-előadás.

Belgrád. 19.05: Lemezek. 19.30: Népdalok. 23.15: A rádiózenekar hangversenye.

Milánó. 20.30: Könnyű zene. 22: Puccini: Pillangókisasszony című operája, utána tánczene.

Strassburg. 22.15: Lemezek. 22.30: A rádiózenekar hangversenye. 23.30: Tarka katonaság.

Varsó. 20.15: Könnyű zene. 22: Zenés dalos est. 24.55: Tánccmek.

APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnap reggel megjelennek

Az 1938. júl. 18-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési áraink a következők: állástkeresés, elvesztett tárgyak, eltűnt személyek, fürdő- és gyógykezelés hirdetései szavankint egy leu. Házasság és Levelezés rovatban szavankint öt leu, minden más rovatban szavankint kettő leu. Legnagyobb apróhirdetés tíz szó. Az apróhirdetések díja előre fizetendő. — Apróhirdetéseket felvesz I. kerület: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piața I. C. Brătianu 3. II. kerület: Tamás-trafik, Piața Badea Cârțan 8. — Kardos-trafik, Piața Traian (szerb templom mellett), Grósz-trafik, Calea Dorobanților 2. III. kerület: Helfenbein-trafik, Piața Lahovari. IV. kerület: March-trafik, Piața Kiüttl. — Nogrády-trafik, (Tivoli mellett) — Olariu-trafik, Piața Dragalina 6. Telefon 45—06. — Viték-trafik, Bul. Carol 54. — Galgóczy-trafik, Strada Brătianu 15/a. Telefon: 45—13.

Alkalmazás

Bejárónő azonnal felvétetik IV., Str. Ioan Brătianu 29 szám, III. em., 2. ajtó. 2713

Mindenes szakácsnő éves bizonyítványokkal november 15-re felvétetik. II. Str. Vulcan 20. 3010

Állást keres

Nagy vacsorákra, esküvőkre, zsurokra a legfinomabb ételek készítését vállalom. Nagy gyakorlattal rendelkezem. Kovács Zsuzsana, III., Str. Diaconul Coresi 24. 2712

Betegápolónő több évi bizonyítványával házakhoz ajánlkozok. Cim a kiadóban. 2724

Fűszerkereskedősegéd fiatal, ügyes, állást keres azonnalra. Cim a kiadóban. 3025

Szorgalmas tiszta asszony nagytakarításokat, mosást, vasalást vállal, nagy gyakorlattal. Cim a kiadóban. 3016

Önállóan dolgozó paszományos munkát vállal. Cimeket „Pontos munka” jellegére a kiadóba kérem. 3026

Lakás

Elegánsan butorozott szoba külön bejárattal, fürdőszobahasználattal, két személynek, esetleg ellátással december 1-re kiadó. Cim: IV. Str. Mireea Voda 3. 2700

Háromszobás modern lakás az I. kerület központjában azonnalra keresztek. Cim a kiadóban. 3012

Ada-Kalehról Rahát (szultánkenyér)

Legfinomabb rózsá, narancs, vanília, málna, citrom, barack és csokoládé, kimérve, vagy szép kivitelű csomagolásban tetszés szerint nagyobb darab, vagy apróra vágva. Rendelésre minőség szerint: Finom lei 44. — Különlegesség lei 60. — Lokum lei 86 árban, postán, vagy vasúton promt szállít

Matics Mihály, Orșova
Depozit de Rachat dela Ada-Kaleh

Kétszobás abszolút modern lakást központi fűtéssel, lehetőleg kerttel, vagy kert használatával bére keresek. Cim a kiadóban. 3014

Háromszobás modern lakás, villamos közvetlen közelében, II. kerület elején azonnalra kiadó. Cim a kiadóban. 3015

Adás-vétel

Prémium bélelt lábzsák, nagyon alkalmas sport-gyermekekcsiba, kifogástalan állapotban eladó. Ungyancsak eladók a legkisebb számú gyermekhócipők. Megtekinthetők: Temesvarer Zeitung kiadóhivatalában. 2707

Perzsaszőnyeg 2x3 megvételre keresztek. Ajánlatokat „Perzsa” jellegére a kiadóban kérem leadni. 3027

Modern családi házat 2—3 lakással, lehetőleg központi fűtéssel, az I. kerületben megvételre keresek. Cim a kiadóban. 3016

Előszobafal, fehér, tükörrel, jutányosan eladó. Megtekinthető a délelőtti folyamán. II. Str. Petre Tegu 2. II. emelet. 2909

Rekamier 2 személyes, szép huzattal jó állapotban megvételre keresztek. Ajánlatokat „Olcsó” jellegére a kiadóba kérek leadni. 2768

Rádió 3+1 lámpás csakis prima, megvételre keresztek. Ajánlatokat „Modern készülék” jellegére a kiadóba kérem leadni. 3004

Családi házat a III., vagy IV. kerületben megvételre keresek. Cimeket „100—150 ezer” jellegére a kiadóba kérem leadni. 3005

Vadász-uhru eladó. Cim a kiadóban. 3011

Ha szép akar lenni?

Használjon KULKA-féle liliom-tejkrémet, liliom-tejszappant és liliom-pudert, hár o m színben. Kapható kizárólag a

Városi
gyógyszertárban

a „Fekete Sasoz” I. Piața I. C. Brătianu.